

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Nova potresna katastrofa v Perziji

Včeraj je silen potres uničil vso vzhodno Perzijo - Pokrajina Chorassan je docela razdejana - Na zemlji so nastale ogromne razpoke - Več rek in jezer je usahnilo - 60.000 ljudi je pokopanih pod razvalinami

London, 11. maja. Po najnovejših vesteh je zadela Perzijo včeraj potresna katastrofa, kakršne še ne pomnijo. Zadnji potres, ki je bil zabeležen pred tednom dni in ki je, kakor smo že poročali, porušil cele pokrajine, uničil na tisoče domov in zahteval mnogo tisoč človeških življenj, je bil po teh vesteh prava senca v primeri s to katastrofo.

Vesti iz Teherana javljajo, da je prostrana pokrajina Chorassan docela razdejana. Nad 100 večjih krajev in mest je dobredno izginilo z zemeljske površine. Zemlja je razpokana in so skoraj vse reke usahnile. V veliki Solni puščavi (Kevir) je usahnilo več kvadratnih kilometrov veliko jezero. Med Huseinom in Turutom je nastala 17 km dolga in povprečno 8 metrov široka razpoka, iz katere se dvigajo podzemeljski plini. Ponekod je razpoka široka do 800 m, tako da so nastala ogromna brezna.

Koliko človeških življenj je zahtevala katastrofa, kakršne zgodovina skoraj ne beleži, še ni znano. Računa pa se, da je našlo smrt gotovo 60.000 ljudi. S potresnim ozemljem so prekinj ene skoraj vse zveze. Vlada je odposlala v potresno ozemlje vojaška letala, da rekonoscirajo položaj. Istočasno so bili delegirani v potresno ozemlje tudi veliki vojaški oddelki, da pomagajo pri reševanju. V Teheran je prispelo zadnje dni mnogo tisoč beguncev, ki v strahu pred potresnimi katastrofami zapuščajo svoje domove in beže v pokrajine, kjer še ni bilo potresov.

Železna metla v Južni Srbiji

Rigorozno izvajanje protikorupcijskega zakona — Pri skopskem sodišču je vloženih že 1792 ovadb — Cele občinske uprave na zatožni klopi

— Beograd, 11. maja. Te dni so objavili beograjski listi poročila sodišča v Skoplju o naraščajočem številu obtožb po zakonu proti korupciji. To poročilo je najjasnejši dokaz, kako trila uprava je bila zlasti v Južni Srbiji in kaka nevarnost je grozila državi, če bi ne prišla železna metla. Po poročilu »Politike« je vloženih pri prvostopnem sodišču v Skoplju doslej že 1792 tožb, ki se nanašajo na zakon o pobljanju zlorab pri izvrševanju službenih dolžnosti. Skopsko sodišče je pristojno za ves teritorij apelacijskega sodišča v Skoplju, na katerem je 58 srezov in 24 sreskih sodišč. Izmed obtoženih jih je okrog 100 v zaporu. Povprečno pride na vsak srez 14 korupcijskih procesov. V večini primerov gre za poneverbe državnega denarja, za ponarejanje in izdajanje lažnih dokumentov in za podkupovanje. Med obtoženimi so uradniki od najnižjega do najvišjega, sreski poglavarji, davčni uradniki, šefi finančnih uprav, poštarji, blaginiki itd. Med njimi pa je zelo malo ljudi s takul-

tno izobrazbo. To pa še ni vse. Pri skopskem sodišču se stekajo samo tožbe, ki spadajo pred okrožna sodišča. Še mnogo večje je število obtožb, ki spadajo pod kompetenco sreskih poglavarjev. Tu gre zlasti za zlorabe samouprav. organov, občinskih beležnikov, uradnikov itd., na katere se prav tako nanaša protikorupcijski zakon kakor na državne uradnike. Mnogo je celo primerov, da so obtoženi celokupni občinski sveti, najmanj pa po trije člani, običajno župan, blaginik in tajnik. Kakor zatrjuje »Politika«, pa število tožb neprestano narašča in računa se, da bo v kratkem obtoženih 4000 krivcev. Skopsko sodišče se je že obrnilo na ministra pravde s prošnjo za dodelitev desetih preiskovalnih sodnikov in potrebnega števila pisarniškega osebja, da bi zamoglo čim prej rešiti vse te tožbe. V Južni Srbiji se najbolj čuti novi duh in ljudstvo vedno bolj spoznava, da ni več izročeno na milost in nemilost posameznim državnim in občinskim funkcionarjem.

Fašizem in mir

— Rim, 11. maja. Bivši glavni tajnik fašistične stranke Farinacci je izjavil na zborovanju bivših bojevnikov v Crenoni: »Fašisti smo proti vojni in kličemo: Doli z vojnami! Če gre za čin masčevanja. Vselej pa kličemo: Naj živi vojna! Če gre za to, da se štiti italijanski narod in nove državne meje. Duce lahko računa na biveše bojevnike, ker so v notranosti še vedno mobilizirani ter da se bo svet bal in spoštoval Italijo.«

Nov kandidat za nemške kolonije

Oslo, 11. maja. Vodilno glasilo norveške poljedelske stranke prinaša daljši uvodnik, v katerem predlaga, da naj prenese Društvo narodov po poteku angleškega mandata nad bivšimi nemškimi kolonijami v Vzhodni Afriki le tega na Norveško.

Zarota proti diplomatom v Pekingu

— London, 11. maja. »Daily Telegraph« poroča iz Pekinga, da je bila tam odkrita zarota, ki je nameravala umoriti inozemske zastopnike. Diplomati v Pekingu so prejeli od bivšega ministrskega predsednika Ciang Čangčunga skrivaj opozorilo, da se pripravila napad na vse diplomate.

Ženska volilna pravica v Turčiji

— Carigrad, 11. maja. Turški notranji minister je na podlagi obstoječih zakonov izdal odlok, s katerim se priznava ženskam, ki so dopolnile 21. leto, že za prihodnje volitve, ki se bodo vršile začetkom junija, volilna pravica in to aktivna in pasivna.

Paul Boncour o razorožitvi

Pariz, 11. maja. s. Socialistični poslanec Paul-Boncour odgovarja v »Excelsioru« na predvčerajšnja izjavljanja nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna glede razorožitve. Po njegovem mnenju je treba predvsem ločiti obe točki, to je vprašanje rezerv in vprašanje vojnega materiala. Glede rezerv je Paul-Boncour mnenja, da je nemška teza nedopustna in nesprejemljiva. Treba je namreč enkrat za vselej upoštevati, da se evropske kontinentalne sile ne bodo nikdar odpovedale rekrutaciji in enakosti v vojaški službi. V Franciji pomeni splošna rekrutacija armado v službi naroda in varnosti Francije. Glede omejitve vojnih zalog daje Paul-Boncour prav Nemčiji, ker je popolnoma jasno, da omejitev oborožitve v mirnem času ni izvedljiva brez omejitve nakopičenih zalog. Toda Nemčija mora razumeti, da ta omejitev materiala ni mogoča brez mednarodne kontrole. Francija naj se torej priključi tej tezi in propagira mednarodno kontrolo omejitve vojnega materiala, ker bo omejitev v oborožitvi dejansko samo tako mogoča.

Čičerin v Berlinu

— Berlin, 11. maja. Na povratku v Moskvo se je včeraj ustavil v Berlinu sovjetski komisar za zunanje zadeve Čičerin, ki se je pri tej priliki sestel z zunanjim ministrom dr. Stresemannom ter je imel z njim daljši razgovor.

Jubilejne svetovaclavske znamke

Praga, 11. maja. Dne 14. t. m. bodo izdane prometu nove jubilejne poštne znamke, ki so bile izdane ob priliki tisočletnice sv. Vavla.

Boksarska tekma s smrtnim izidom

Dunaj, 11. maja. Na včerajšnji mednarodni boksaški prireditvi v Zofijinih dvoranah se je zgodila pred glavnim bojem med Steinbachom in Turnerjem tragična nezgoda, ki je zahtevala življenje madžarskega boksača Hudre. V predtekmovalnih sta v tretji točki nastopila Madžar Hudra in Dunajčan Anderschitz. Hudra je bil že v prvem in drugem kolu slabšeji od nasprotnika in je prejel v prvem kolu močan udarec v brado, v drugem pa v srčno stran. V tretjem kolu se je nenadoma zgrudil nezavesten na tla, tako da ga je bilo treba odnesti v garderobo. Zdravnik je mogel konstatirati samo smrt.

Ureditev obmejnih vprašanj z Madžarsko

— Subotica, 11. maja. Delo mešane jugoslovenskomadžarske komisije za razdelitev obmejnih zemljišč napreduje ugodno. Subotička občina zahteva zase soko in izkoriščanje svojega velikega gozdu, ki se nahaja na madžarski strani v Legradu. Razen tega je Subotica zadolžena pri madžarskih bankah in bo komisija rešila tudi to vprašanje.

Trgovinska pogajanja s Poljsko

Beograd, 11. maja. V najkrajšem času bodo pričela v Beogradu trgovinska pogajanja s Poljsko. Kakor doznavamo, bo že koncem tega tedna prispela v Beograd poljska delegacija, ki bo vodila pogajanja.

Polom budimpeške banke

— Budimpešta, 11. maja. Likvidacija bančnega zavoda Simon Kraus je sedaj gotova stvar. Ziro difference v iznosu 600.000 pengov v turek in 200.000 pengov dan pozneje so prevzele sicer razne banke, vendar še ni razvidno, kako visoka je škoda, ki zadene deloma podjetje, deloma pa zasebnike. Nekrite obveznosti bančnega zavoda znašajo 8 milijonov pengov. Lastnik zavoda Simon Kraus je odstopal v inozemstvo in odložil vse svoje funkcije v borznem svetu in gospodarskih zavodih ter se namerava popolnoma umakniti iz javnega življenja.

Izpred sodišča

Dopust si je podaljšal

»Tone, 10 dni ječe imate.« je dejal predsednik posestniku Antonu Z. z Dolenjskega.

»Gospod, ali me ne morete obsoditi v denarno kazen? Raje bi plačal, kakor se del.« je dejal možakar, ki je stal vojaško vzravnal pred kazenskim senatom.

»To pa ni mogoče, kazni ni visoka, jo boste že prestali.« odvrne predsednik in Tone odkoraka iz dvorane.

»Kakšen vrag te pa nosi po sodnji?« je zunaj vprašal Tona njegov prijatelj Martin, ki je prišel k sodnji zaradi za puščinske razprave po svojem umrlem bratu.

Tone je prijatelja žalostno pogledal in dejal: »Pri meni je danes tudi sedmina, pa zares žalostna. Zadnjič sem moral na vojaške vaje, pa sem dobil p.r. dni dopust. Doma sem imel nekaj del.« Misli sem, da ne bo tako natančno in sem na dopustnici popravil datum: iz številke 24 sem napravil 29. Takoj so me imeli in danes sem bil obsojen. Čez, da sem popačil javno listino.

Uspešno delovanje Zveze za tujski promet v Sloveniji

Iz poročila na občnem zboru

Danes dopoldne se je vršil redni občni zbor Zveze za tujski promet za Slovenijo, ki ga je otvoril predsednik dr. Rudolf Marn in ki so mu prisostvovali vsi člani odbora ter številni delegati vseh v Zvezi včlanjenih društev in korporacij. Iz poročila o delovanju Zveze v letu 1928. posnemamo:

Preteklo leto je bilo za slovenski tujski promet zelo plodno. Poset tujcev je bil mnogo večji, kakor leta 1927. Kljub temu da so politični dogodki kratak čas ogrozili in motili dotok tujcev. Zveza je delovala roko v roki z oddelkom za tujski promet v ministru trgovine in industrije v Beogradu, kateremu načeljuje naš rojak dr. Ciril Žižek. Bila je tudi v najožjih stikih s centralo Putnika, ki je Zvezi dala večkrat znatno gnotno pomoč.

Statistični podatki kažejo, da zahaja v naše kraje največ gostov iz srednje in severoevropskih držav, večinoma Nemcev, Čehov in Madžarov. Zato je Zveza posvetila največ pozornosti Nemčiji, Avstriji, Češko-slovaški in Madžarski. Izdala je več novih prospektov in brošur ter na novo natisnila in izpopolnila informativne tiskovine. Izdala je cel letnik svojega novega glasila »Slovenija«, ki pa v bodoče ne bo več izhajal zaradi finančnih težav, s katerimi se mora boriti. Priključi se tujsko prometni reviji »Jugoslovanski turizem«, ki izhaja v Splitu.

Zveza je razvila živahno reklamo in propagando v vseh večjih krajih Nemčije in Avstrije. Vzdrževala je zveze s številnimi oficijelnimi in zasebnimi potniškimi uradi, z javn. faktorji, novinarji in založbami. Pri propagandi v Češko-slovaški so ji šle zelo na roko »Jadranska straža« v Pragi, »CJ-Liga« ter potniški urad Čedok. V Poljski so jo podpirali pri propagandnem delu razna jugoslovenska dijaška društva in of. potniški urad Orbis. Pri propagandi na Madžarskem je šla na roko naša oficijelna trgovinska agentura v Budimpešti, na Danskem je imela zveza vnetega sodelavca gen. konzula Tegnerja, v Kopenhagun na Švedskem pa konzula Carlsona in novinarja Langleta. Preko naših konzulatov je skrbela za reklamo in propagando tudi v Angliji, Kanadi in Zedinjenih državah, pa tudi v južno ameriških republikah. V zelo živahnih zvezah je bila s švicarskimi, francoskimi, belgijskimi in holandskimi potniškimi pisarnami.

Izmed važnejših razstav, katerih se je Zveza udeležila, so bile: velesejmi na Dunaju, v Solunu, Ljubljani, Leipzigu, Pragi, Frankfurtu, Brnu, Londonu in Barceloni. S članki, s slikami in kliseji je sodelovala pri posebnih izdajah inozemskih tujskoprometnih in strokovnih revij, pri redakcijah raznih tujsko-prometnih publikacij in je kljub

težkemu boju z inozemsko konkurenco dosegla zveza znatne uspehe. Tako je pokazala statistika, da je posetilo Slovenijo lani okoli 70.000 gostov. Med njimi so prevladovali posebno v naših glavnih letoviških in zdraviliških inozemci, predvsem Nemci.

Zveza združuje 54 društev in korporacij interesiranih na procvitu našega tujskega prometa, med njimi vsa avtonomna mesta, vsa večja zdravilišča in letovišča in vsa pomembnejša turistična, tujsko-prometna in oledševalna društva. Zveza je mnogo storila tudi za izboljšanje prometnih zvez v Sloveniji. Sprejela in vodila je po Sloveniji udružne številnih družabnih in poučnih potovanj ter ekskurzij, ki so jih prirejale razne inozemske potovalne pisarne. V lastni režiji vzdržuje največkrat naravno privlačnost Slovenije Vintgar. Z zimsko-sportno zvezo je pripravila propagando za poset naših zimsko-sportnih postojank, zavedajoč se, da postaja zimski sport eden najvažnejših faktorjev našega tujskega prometa.

Na razne gospodarske konference, ki so bile važne za razvoj tujskega prometa naše države, je zveza poslala svoje zastopnike v informativne namene in da zaščitijo interese tujskega prometa v Sloveniji. Časopisje je v polni meri razumevalo pomen tujskega prometa za naše narodno gospodarstvo ter je slo Zvezi v vsakem pogledu na roko. Velika je bila iniciativnost Zveze glede podpiranja vseh pri njej včlanjenih tujsko prometnih in oledševalnih društev.

Potovalna pisarna Zveze v Ljubljanski kreditni banki je imela v preteklem letu precej prometa ter je vzorno poslovala v zadovoljstvo tujcev in domačinov. Letos otvori Zveza na Bledu kakor običajno sezonsko poslovalnico, v režiji ima kiosk za prodajo časopisov in knjig na večjih kolodvorih Slovenije, lani je otvorila tudi na jesenjem kolodvoru novo poslovalnico, ki nudi tujcem prve informacije o potovanjih po Sloveniji. Na peronu glavnega kolodvora v Mariboru ima kiosk, v katerem opravljajo njen uradnik menjalnice posle.

Zveza se je vzdrževala predvsem iz lastnih sredstev ter iz dohodkov svojih podjetij. Znatnejšo podporo ji je dala centrala »Putnika«, kar ji je omogočilo izdajo nekaterih publikacij. Boriti se mora s finančnimi zadregami, toda blaginjsko poročilo letošnjega leta izkazuje visok prebitok za še uspešnejše delovanje v bodoče pa apelira Zveza na naše državne in samoupravne oblasti ter gospodarske zbornice da se boji podpro neno delo, ki je pokazalo velikanske uspehe v slovenskem narodnem gospodarstvu.

Pred novimi nemiri v Mehiki

Obnovljena akcija mehiških upornikov — Vlada je odločena z energičnimi ukrepi zatreti uporniško gibanje

— Mexiko City, 11. maja. V zadnjem času je znova oživelo borbena gibanje med mehiškimi uporniki. Tekom zadnjih dni je prišlo na več krajih do krvavih spopadov med uporniki in vladnimi četami. Uporniki so napadli med drugim vlak, ki je vozil hrano za vladne čete. Med posadko vlaka in uporniki se je razvila več ur trajajoča borba, vendar pa so se morali končno uporniki praznih rok in z velikimi izgubami umakniti. V borbi pri Jalisco so imeli uporniki 40 mrtvih. Pri drugem spopadu v bližini Montzane so se morale vladne čete umakniti premoči upornikov. Vojni minister Calles je zaradi obnovljene akcije upornikov zopet osebno prevzel vrhovno poveljstvo nad vladnimi četami ter je odločen z energičnimi akcijami enkrat za vselej zatreti uporniško gibanje. Za prihodnje dni se napoveduje več pohodov proti glavnim uporniškim centrom.

Inž. Hanssen se vrača na Norveško

Simpatični inž. Hanssen, trener našega zimskosportnega saveza, potuje v sredo dne 15. t. m. na Norveško. JZSS mu priredi v turek ob 8. uri zvečer v beli dvorani hotela Union prijateljski poslovilni večer, na katerega vabi vse sportnike ter vse njegove prijatelje in znance. Inž. Hanssen je s svojim delom v zadnjih dveh zimskih sezonah izredno pripomogel k razvoju smučarskega sporta pri nas. S treniranjem za olimpijado v zimi 1928 je podal podlago za nagel in uspešen napredek, v pretekli zimi pa je to njegovo delo pokazalo svoje uspehe tako doma kot v tujini. Razvil je pri nas skakalni sport v smučarstvu, pripomogel k zgradbi novih zimskosportnih naprav in h korekturi obstoječih. V preteklih dneh se je mudil v Beogradu, kjer je napravil načrte za gradnjo zimskosportnih naprav na Avali in

Košutplaku. Poleg tega je mnogo pisal o naši državi in naših krajih v norveških listih, revijah in publikacijah ter seznanjal svoje rojake z lepoto naših krajev. Inženier Hanssen je pravi tip sportnika in gentlemana ter je našim sportnikom nudil poleg strokovne izobrazbe tudi prav odkrito tovarištvo. Uverjeni smo, da se bodo naši sportniki prav iskreno poslovali od inženierja Hanssena ter da ga bodo v prihodnji zimi mogli zopet pozdraviti v svoji sredi.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notrali: Amsterdam 22.87, Berlin 13.49, Budimpešta 9.9178, Currih 1095.9, Dunaj 7.9965, London 276.03, Newyork 56.78, Pariz 222.27, Praga 168.33, Trst 297.97.

INOZEMSKÉ BORZE.

Currih: Beograd 9.1275, London 25.19785, Newyork 519.30, Pariz 20.285, Milan 27.195, Berlin 123.05, Dunaj 72.95, Praga 15.37.

Opomin in poziv prebivalstvu ljubljanske oblasti

V kratki dobi šestih tednov je zadnja ljubljanska oblast kar sedem večjih požarnih nesreč, ki so imele v štirih primerih katastrofičen obseg. Dva dni po velikonočnem požaru sloveče božjopotne cerkve v Tumbah je zažgala streha v Žerovnici pri Cerinici šestnajst gospodarskih objektov, tri tedne pozneje je iskra iz lokomotive zanetila v Glini pri Grosupnem požar, ki je uničil del vasi. Istega dne je gorel ponovniški gozd, a dan na to Priklinci v črnomaljskem srezu. Neodpuščljiva lahkomišelnost pa je zopet v zadnjih dneh povzročila veliki katastrofi v Glini na Dolenskem in v Kočevski Reki.

Z občutkom skrbi in groze doznajva te nesrečne vesti vaslodo, ki se upi smilijo številne obubožane rodbe in ki mu je mar naše narodno gospodarstvo.

Ti žalostni pojavi me silijo, da resno opozorim vse prebivalstvo ljubljanske oblasti, naj bo ob vseh prilikah skrajno pazljivo z ognjem, naj posebno po vaskih in domačih slavnostih in veseljih pazi na neopredeljene, ki ob skednjih in kozolčnih lahkomišelnosti pušijo in netijo ogenj. Posebno pa naj starši nadzirajo otroke, da nikdar ne dobe v roke vžigalce. Zupanstvom in vsem krajevnim gradbenim oblastem naročam, da v nobenem primeru ne dovolijo kriti stavb in gospodarskih poslopj s slamo ali lesom ter da ne dopuste postavljanja kozolcev in sklednjav preblizu stanovanjskih objektov.

Ponovno pa opozarjam vse posestnike na važnost zavarovanja proti požaru. Ob tolikem številu tako velikih nezgod ne bodo moglo niti državne podpore, niti dobrodelne akcije povrniti nesrečnemu nastale škodo. Neuvrednotljivost in skoro trdovraten odpor nekaterih proti zavarovanju se maščujeta. Predvsem pa naj skrajna in stalna čuječnost obvaruje naše kraje pred nesrečo požarov.

Ljubljana, dne 11. maja 1929.

Veliki župan: Dr. Vodopivec.

K recitacijskemu večeru srbskih književnikov v dramskem gledališču

Najpotrebnejša naloga naših treh Penklubov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu je zblizanje naših treh kultur

Ljubljana, 11. maja.

V ponedeljek zvečer nastopijo v drami zastopniki srbske književnosti: Milan V. Bogdanović, Jovan Dučić, Gustav Krklec, Milan Kašanin, Desanka Maksimović in Todor Manojlović. K njihovem nastupu podaja tajnik ljubljanskega Penkluba dr. Stanko Leben naslednje misli:

V ponedeljek, 13. t. m. bo prvič, odkar živimo s Srbi in Hrvati v eni državi, nastopilo v Ljubljani šest najodličnejših zastopnikov sodobne srbske književnosti z recitacijami svojih del. Ob 8. zvečer bo v dramskem gledališču otvoril ta edinstveni večer srbske književnosti Milan V. Bogdanović, urednik najodličnejše srbske revije »Srpski književni glasnik«, literarni kritik in vnet naš prijatelj, ki se je vedno trudil, da pritegne v krog svoje revije tudi slovenske književnike. V uvodni besedi bo orisal novo srbsko književnost s posebnim ozirom na navzoče pisatelje.

Vsak, ki mu je pri srcu močna, kulturna Jugoslavija, ki naj črpa svojo moč in ugled v svetlu iz nebroj duhovnih vezi, ki naj bi se pletle med tremi samoniklimi kulturami Srbov, Hrvatov in Slovencev, bo videl v tem večeru srbskih književnikov kulturne dogodek prve vrste. Neoziraje se na politične boje in strankarske zagrizenosti je preteklo leto povabil beograjski PEN klub v prestolico naše književnike, da so se s svojimi deli predstavili srbski publiki. Sprejeli so jih navdušeno, pogostili sijajno in občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. S strani beograjskega PEN kluba je bilo to vabilo visoko kulturno dejanje, saj je pomenilo, da smatrajo slovensko besedo in književnost za enakovredno svoji lastni. Letos pa so srbski književniki gostje ljubljanskega PEN kluba. Prihodnje leto upamo, da pridejo hrvatski književniki bodisi v Beograd ali Ljubljano ter prej ali slej slovenski književniki v goste k zagrebškemu PEN klubu. Tako večeri grade trdno, pošteno in ravno pot k medsebojnemu umevanju, cenjenju in spoštovanju, ki edina more voditi k resničnemu notranjemu zblizanju na podlagi pravičnega in pravičnega respektiranja treh samoniklih kultur.

Pomembno in značilno je, da so se ti prijateljski književni večeri, tako polni medsebojnega spoštovanja in zaupanja, pričeli v naših PEN klubih. Ko je *Mistress Dawson Scott* proti koncu leta 1920 zamislila lepo in na posledica nepregledno idejo, zbrati družbo angleških pisateljev, ki naj bi s prijateljsko prisrčnostjo sprejemala in gostila po Angliji potujoče tuje pisatelje, pač nihče ni slutil, da se bo v tako kratkem času iz tega prvotnega angleškega kluba, ki je v početku štel komaj 40 članov, razvila gosta mreža enakoumerjenih klubov po vsem svetu. V svoji pripravljenosti je ustanoviteljica *Mistress Dawson Scott* iz našla ime PEN, ki ne pomeni samo »pero« in ni samo skupina kratke za eno ali več kategorij pisateljev (P-poets, playwrights, pesniki, dramatik, E. — essayists, editors, esejisti, založniki, N. — novelists, pripovedniki), marveč že s svojimi kraticami da je klubom, ki nosijo to ime, zgolj literarni značaj brez najhujših političnih pobarvanosti. Prvi predsednik matičnega kluba v Londonu in pozneje osrednjega odbora PEN klubov, veliki angleški romanopisec *John Galsworthy* je izredno srečno izrazil glavno nalogo novostvornih klubov s sledečimi besedami: Imenujte se, kakor vam drago, izberite si pravila po vaši mili volji, skrbite pred vsem le za to, da bodo po vaših deželah potujoči pisatelji tujih narodnosti pristrčno in gostoljubno sprejeti; to

zadostuje. Ta širokopoteznost in gibčnost sta bili takoj nagajeni. Še pred koncem leta 1921. se je ustanovil francoski PEN klub, ki si je nadel ime »Cercle littéraire international« (C. L. I.), belgijski PEN klub v Bruslju z imenom »Cercle des Ecrivains Belges« (C. E. B.) ter PEN klub v New Yorku. Pozneje so sledili še PEN klubi v Berlinu, Monakovem, na Dunaju, v Rimu, Madridu, na Skandinavskem polotoku, na Finskem, Portugalskem, Danskem, v Severni in Južni Ameriki, v Južni Africi in v skoraj vseh manjših državah srednje in vzhodne Evrope. Danes je po svetu 42 samostojnih PEN klubov, ki predstavljajo »ligo pisateljev vsega sveta« in tvorijo silo, ki ima lahko neprenehljive posledice.

Na pariškem kongresu l. 1925. so iz programa PEN klubov hoteli izločiti vse zgolj stanovske, tehnične in materialne probleme, ki zadevalo današnjega pisatelja. Rešitev takih problemov spada v poklicna »Društva književnikov«. V času, ko prednjačijo povsod materialni interesi, hoče biti federacija PEN klubov pred vsem duhovna in moralna sila. Zanimivo je v tem pogledu stališče, ki ga je federacija PEN klubov zavzela napram morebitni vojni in ki ga je na kongresu v Bruslju preciziral *Georges Duhamel*: Sprejete ali zavrnite vojne je zadeva vesti vsakega posameznika. Toda literatura, skupna last vsega človeštva, mora za vsako ceno ostati izven zapletljive v političnem življenju narodov. Pisatelji so dolžni uporabiti do skrajnosti ves svoj vpliv, da vspostavijo in vzdržujejo medsebojno umevanje in spoštovanje med narodi. — Največjega pomena pa so PEN klubi za srednje in male narode. Danes n. pr. ima na svetovnih kongresih PEN-klubске federacije glas zastopnika slovenske literature isto veljavo kakor glas zastopnika angleške, nemške ali francoske literature. PEN klubi so pot, ki vodi do enakopravnosti vseh literatur.

Tudi mi Slovenci smo si ustvarili svoj PEN klub pod predsedstvom pesnika Otona Zupanciča. Ta naš klub nam pomeni predvsem vedno odprto, četudi zaenkrat še ozko stezico, ki vodi v širni svet. Z gojenjem družabnosti med našimi književniki vseh vrst in smeri bo morda časoma ustvaril literarni milje, visoko stoječo literarno družbo, ki bi blagodejno vplivala na potek vsega našega literarnega življenja. Morda najresnejša, najpomembnejša in najpotrebnejša naloga naših treh PEN klubov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu pa je zblizanje naših treh kultur, snovanje osebnih stikov med slovenskimi, hrvatskimi in srbskimi književniki, ustvaritev prijateljstva, vzburjanje zanimanja in cenjenja duhovnih del, ki jih poraja vsaka naših treh kultur. To je posebna, iz naših razmer vzrasla naloga naših PEN klubov, ki pa se idealno veže s cilji, ki jih je zamislila *Mistress Dawson Scott*.

Večer srbskih književnikov je en korak na poti k temu cilju. Zagrebški in beograjski listi so prinesli vest o tem večeru, kar priča, da se zavedajo pomembnosti tega dogodka. Upravičeno gleda te dni Beograd na Ljubljano, da vidi, kako bomo sprejeli najodličnejše zastopnike srbske književnosti. Dolžnost vsakega, ki ima še resno zanimanje za kulturna dogajanja, je, da poseti v ponedeljek prireditve v dramskem gledališču.

Člani beograjskega Penkluba se pripeljejo v Ljubljano jutri ob 8. zjutraj z beograjskim brzovlakom. Sprejem na kolodvoru drevi ob 8. potemtakem odpade

Rekordna vprizoritev „Kroga s kredo“

»Krog s kredo« bo vprizorjen danes sedemnajstič. — Ga. Skušková informira japonsko javnost o naših kulturnih razmerah.



Ga. Skušková v svoji japonski sobi

Danes popoldne gre Klubudov »Krog s kredo« kot dijaška predstava v naši drami v tej sezoni sedemnajstič čez oder. To je nekako rekordna vprizoritev tega gledališke komada, če pomislimo, da 17 vprizoritev v eni sezoni doslej ni doživelo še nobeno odersko delo pri nas. Po prevratu je to prvo delo, ki je doseglo tako visoko število vprizoritev.

To rekordno število vprizoritev je »Krog s kredo« dosegel predvsem po zaslugi našega najmlajšega, a izredno talentiranega ter mnogo obetavečega režiserja g. Cirila Debeveca. V tej sezoni nam je postavil na oder več komadov, ki so se vsi odlikovali po svoji temeljiti, vestni in globoki režiji. Naj omenimo samo »Lepo Vido«, »Bitko« in »Krog s kredo«. V poslednjem je, se zdi, še najbolj pokazal svoje zmožnosti. Naša kritika je brezpogojno pripoznala njegove vrline. Povdarjala je pred vsem, da je pod »Krog s kredo« vsebinsko izčrpano in z najmanjšimi sredstvi dosegel največje učinke.

Pa tudi igralski ansambel se je v tem komadu posebno izkazal. Kritika je ugotovila, da so igralci podali kreacije, ki nam bodo ostale nepozabne. Predvsem omenim go. Šaričev kot Haitango, ki ji po mnenju strokovnjakov tudi na drugih svetovnih odrih ni enake.

Odlične kreacije so dali tudi Mira Balatka, Rakarjeva in g. Skrbinek, Drenovec, Cesar, Jan in Debevec.

Če pregledamo poročila o »Krogu s kredo« v zagrebških in beograjskih, pa tudi v inozemskih časopisih, se kaj kmalu prepričamo, da je bila ljubljanska vprizoritev najboljša in njen uspeh največji. Zaslužno priznanje in hvalo je zato žel ansambel in režiser »Kroga s kredo« ne samo v ljubljanskem časopisu, temveč tudi v zagrebških in beograjskih listih. Obširne in izčrpne v celoti pozitivne recenzije »Kroga s kredo« so objavili nekateri slovenski ameriški listi. Posamezne prizore iz dela so objavile tudi ilustracije, kakor »Kulisa« itd.

Nedavno je objavil oceno »Kroga s kredo« tudi japonski časopis »Osaka meinički schinbun« v Osaki. Objavila ga je ga. Skušková, rodona Japonka, soproga ljubljanske

ga bančnega ravnatelja g. I. Skuška, ki jo naša javnost dobro pozna z raznih prireditve.

Ga. Skušková je bila tudi glavna opora režiserja pri vprizorjanju »Kroga s kredo« in »Bitke«. Po njenih navetih in navodilih so se opremili japonski interjeri na oder in vse, kar je pristno japonskega, torej nam neznane in nerazumljive.

Naš urednik je imel priliko govoriti z gospo, ki mu je izredno ljubezivo pojasnila japonsko kritiko »Kroga s kredo« v »Osaka meinički schinbun«.

Nenavaden občutek ima človek, če sliši iz japonskih ust slovensko besedo. Ga. Skušková obvlada prav dobro slovenščino. V nekaj letih se je naučila nemščine in slovenščine.

Zdi se ti, da ima njena govorica nekam otožen akcent, kar dela govor z njo še bolj prijeten.

Zelo všeč mi je bila ljubljanska vprizoritev »Kroga s kredo«. Seveda so v tem komadu in tudi v »Bitki« še nekatere malenkosti, ki niso popolnoma v stilu, kar pa je krivda pomanjkanja materialnih sredstev. O vprizoritvi sem sama poročala v japonskem časopisu. Pri tej priliki vam moram izdati, da sva nekaka kolega, kajti tudi jaz sem novinarka. Sodelujem stalno pri časopisu »Osaka meinički schinbun«, in poročam o slovenskih kulturnih prilikah tudi v druge japonske časopise in revije. Zlasti mnogo sem napisala že o slovenski ženi v japonskih ženskih strokovnih listih.

Tudi »Bitka« je bila za tukajšnje razmere dobro zrežirana in igrana. Da dramatičarja Farrerejevega romana ni kaj prida, pa naš teater seveda ni kriv. Edino to me je motilo, da so gostje stopali v japonsko sobo s čevlji. To je pri nas nemogoče in skoro tako nemogoče, kakor iti Evropejcu s čevlji v posteljo. G. Levor mi je rekel na oderu, ko sem pomagala režiserju in naštevala napake: Gospa, k sreči ste samo vi Japonka v našem gledališču!

V celoti je pa bila vprizoritev kot rečeno, vredno uspeha in tudi jaz čestitam g. režiserju in ansamblu k 17. rekordni vprizoritvi. — z.

Jenko pa otvori ples. Današnje poročilo v »Jutru«, kjer je rečeno, da bo bengalična razsvetljava drevi, je treba v toliko popraviti.

Ob 10-letnici Sloge

1. maja t. l. je minulo prvih 10 let ko je prvič rano zjutraj z veselimi koračnicami budila železničarska godba ljubljancane in ljubljancane iz sladkega sna ter jih vabila ven v probujajočo se majsko naravo. Ideja, ki se je probudila v tedanji Zvezi jugoslovanskih železničarjev pod takratnim predsednikom Ivanom Deržičem, se je z dne 1. maja 1919 tudi uresničila. Zveza jugosl. železničarjev je ustvarila svoj glasbeni odsek ter osredotočila nanj svojo pažnjo. V svesti si je bila, da je s to ustanovitvijo napravila velik korak naprej na polju kulturne prosvetljenosti in zavednosti slovenskega železničarja. Poznejša dejstva jo niso varala v tem prepričanju. Le nekaj let kasneje je bilo, ko je dobil ta odsek že tak razmah, da se je moralo začeti resno misliti na ustanovitev lastnega glasbenega društva.

Zveza jugoslov. železničarjev, kateri je na srcu ležal edino dobrobit vseh slovenskih železničarjev, je to ustanovitev na vso moč propagirala. Tako je dne 19. oktobra 1924 proniclo naše Nar. žel. glasbeno društvo Sloge.

Društvo se je pričelo pod predsedstvom zelo agilnega g. A. Ludvika, postajnega načelnika ljubljanske gl. kol. razvijati tako, da tvori društvo danes uvaževanja vreden fak-

tor na polju glasbene umetnosti.

Številni pevski zbor, močna godba na pihala, čvrsti orkestralni odsek, lastna društvena glasbena šola tvorijo nepopisna dejstva neumornega društvenega delovanja in s tem visoko aktivno bilanco prvega 10-letja.

Pa tudi zborovodju in kapelniku g. Herbert Svetelu je ob tej priliki društvo globoko hvaležno. Posvečil se je svojem delu z le njemu lastno spretnostjo in s takim požrtvovanjem, da garantira že njegova osebnost sama za doseg visokega cilja, ki si ga je društvo iz vsega početka postavilo: t. j. sodelovati v našem glasbenem življenju kot resen kulturni delavec. Vsled tega smemo tudi upravičeno pričakovati, da se uresniči želje našega glasbenega društva v drugem 10-letju.

Železnica

KOLENDAR.

Danes: Sobota, 11. maja 1929; katoličani: Mamert; pravoslavni: 28. aprila, Jasion.

Jutri: Nedelja, 12. maja 1929; katoličani: Pankracij; pravoslavni: 29. aprila, Vasilije.

Današnje prireditve.

Drama: Ob 15. Krog s kredo, Kino Matica: Ana Karenina, Kino Ideal: Cirkuska novica, Film ZKD: Narava in ljubezen. Ob 14. v kinu Ideal za ženske, ob 14.30 za moške v Matici.

Prireditve v nedeljo.

Drama: Utopljena, Kino Matica: Ana Karenina, Kino Ideal: Cirkuska novica, Film ZKD: Narava in ljubezen. — Ob pol 11. za ženske v Idealu, ob 11. za moške v Matici.

Sport: Nogometna tekma za prvenstvo Slovenije med SSK Mariborom in Primorjem.

Dežurne lekarne.

Danes in jutri: Sušnik, Marijin trg; Kuralt: Gosposvetska cesta.

Kupujte pri trdkah, ki inserirajo v »Slovenskem Narodu«!

Novi vozni red

O polnoči od 14. na 15. t. m. stopi v veljavo v kraljevini SHS kakor tudi v vseh sosednjih državah novi vozni red za leto 1929-30. Detajlni vozni red posameznih vlakov je razviden iz stenskih voznih redov. Večje spremembe so pri sledečih vlakih:

Brzo vlak št. 2 Beograd — Zagreb — Jesenice — München odhaja iz Zagreba ob 17.30, iz Ljubljane gl. kol. ob 20.36 in z Jesenice ob 22.40.

Brzovlak št. 4, ki odhaja iz Zagreba ob 5.25 nima več zveze v Zidanem mostu proti Mariboru na potniški vlak št. 514, ki odhaja iz Zidanega mosta ob 6.53.

Brzovlak št. 3 Maribor — Zagreb — Beograd, odhod Maribor ob 14.33, vozi na Zidanem mostu na osebni kolodvor tako, da imajo potniki vlaka št. 621 iz Ljubljane ob 14.10 tamkaj zvezo s tem brzovlakom v Zagreb, Istopako vozi brzovlak št. 8 Zagreb — Maribor — Dunaj, odhod Zagreb ob 20. uri 40 min., na Zidanem mostu na osebni kolodvor tako, da imajo potniki, ki odhajajo iz Ljubljane z brzovlakom št. 5 ob 19.57 v Zidanem mostu zvezo z zagrebškim brzovlakom proti Mariboru in Dunaju. Občinstvo se opozarja, da vozi 14. t. m. brzovlak Zagreb — Maribor Dunaj iz Zagreba gl. kol. ob 20.50 in iz Celja ob 23.15 ter da izstopane z iz Zagreba gl. kol. ta dan brzovlak z odhodom ob 23.25.

Vozni red potniških vlakov bistveno ni izpremenjen.

Nočni potniški vlaki Ljubljana—Maribor v obeh smereh in nočni potniški vlak Zagreb—Zidani most tudi po novem voznem redu ne vozijo.

Potniška vlaka št. 1112 in 1129 vozita le na progi Pragersko—Kotoriba tako, da morajo potniki, ki odhajajo iz Maribora ob 5.20, za smer Čakovec in oni, ki odhajajo iz Čakovca ob 19.34 za smer Maribor v Pragerskem prestopati.

V dobi od 1. junija do 15. septembra vozi potniški vlak št. 2219, odhod iz Ljubljane ob 18.45 do Karlovca, kjer ima zvezo na potniški vlak št. 314, ki odhaja iz Karlovca ob 1.13 in prihaja na Sušak ob 7.10. V tej dobi ima omenjeni vlak in v obratnem pravcu vlaki št. 313-9214 (t. j. odhod Sušak ob 21 in prihod Ljubljana ob 8.41) direktni voz II. in III. razreda Ljubljana—Sušak.

Ob nedeljah in praznikih vozijo izletniški vlaki in sicer v dobi od 15. maja do 15. septembra na progi Ljubljana gl. kol. — Kamnik, Kranj — Tržič in Jesenice—Rateče Planica ter v dobi od 15. junija do 15. septembra na progi Ljubljana gl. kol. — Bistrica Boh. Jez. in Ljubljana gl. kol. — Vrhnika.

Vozni red izletniških vlakov je objavljen na posebnem plakatu »Izletniški vlaki«.

Za izletniške vlake se izdajajo do nadaljnjega normalne vozne karte.

Chlorodont

Velika tuba Din. 13.—, mala tuba Din. 8.—

Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvornice Zlatorog, Oddelek Chlorodont, Maribor.

Krasno osvežujoča Pepermint-zobna pasta

naredi zobe
bleščeče-bele

K ustanovitvi socijalno-higijenskega mladinskega urada

Zdravnik mestnega fizikata dr. Franta Mis pripoveduje, kako imajo urejene socijalno-higijenske ustanove v Angliji in v Ameriki

Ljubljana, 11. maja.

Zdravnik mestnega fizikata dr. Franta Mis, ki se je mudil deli časa na študijskem potovanju po Angliji in v Ameriki, je pred kratkim predaval učiteljsko ljubljanskim osnovnim šolam o socijalno-higijenskih razmerah v omenjenih dveh deželah. Njegova izbrana izjava o vzrokih za zdravstvene težave, ki jih imajo učitelji, je bila zelo zanimiva. Pribeležimo vodilne misli g. dr. Mis, ki jih je izrazil našemu uredniku, nadejajoč se, da bomo s tem ustregli našim bralcem občinstvu kakor tudi učiteljski izvenljubljanskim šolam, ki nimajo prilike prisostvovati zanimivemu predavanju. Izjavljajo g. dr. Mis, da zaslужijo tem večjo pozornost, ker pripravljajo mestni magistrat ustanovitve posebnega socijalno-higijenskega mladinskega urada v Ljubljani.

Središče socijalno higijenske zaštite dece je

zdravstveni dom.

Kot tip navajam zdravstveni dom v Willesdenu severno od Londona. Večje poslopje je v središču mestnega dela, kjer prebiva 60.000 prebivalcev. V njem je sedež zdravstvene oblasti, ki ima evidenco o socijalno higijenskih razmerah vseh stanovanih dojenčkov, otrok, tuberkuloznih, sploh vse socijalne higijene svojega okolja. Zvezo med domom in prebivalstvom vzdržuje

zaščitna sestra.

visoko izobražena v socijalno zdravstvenih vprašanjih, ki nosi evangelij zdravja tudi v najrevnejše domove in išče ljudi potrebne zdravniškega sveta, utelje ter socijalne pomoči.

Najbolj potrebne je treba najbolj iskati, manj potrebni si znajo niti pomoči samih. Vsaka zaščitna sestra ima v svojem delokrogu gotov okraj, v njem pozna vse hiše in vse ljudi, vsem je prijateljica, svetovalka in čisto tudi rešiteljica.

V zdravstvenem domu je poleg vseh specialnih klinik, kakor predstojne, dečje, protituberkulozne, spolne itd. tudi

sedež vseh dobroteljskih društev.

ki v ozkem sodelovanju z vodstvom in združenju po njem v skupni nadobor, skupno in po gotovemu sistemu brez nepotrebnega tratenja energije in denarnih sredstev rešuje vse socijalno-higijenske probleme svojega okolja. Prevara in izrabljanje socijalnih dajatev sta onemogočena, občina dela ločeno od privatne vzpostavitve, a vendar skupno v skupnih vprašanjih.

Vsa društva imajo brezplačno svoje prostore v domu, da lažje sodelujejo z vodstvom. V domu so nameščeni tudi kopališče za deco, ortopedski telovadnica, ogrevalnica, azil za zapuščenico deca, oddelek za fizikalno terapijo (umetno sonce, elektriziranje, zdravljenje kopeli) jedilnica, skratka vse, kar spada k socijalno higijenski zaštiti.

Vsaka občina je ponosna na svoj zdravstveni dom. Ko sem z zdravniki in sestrami obiskoval privatne stranke, sem povsod opazil hvaležnost in ponos, da imajo nekaj, česar marsikje drugod nimajo. Od vseh vprašanih socijalno-higijenske zaštite dece sem se najbolj zanimal za

zaščito dece v šolski dobi.

Šolska poslopja so povsem izražena tako, da so mi jih lahko v resnici s ponosom razkazovali kot največjo pridobitev vsake občine. Kljub temu, da obiskuje zlasti v večjih mestih šole do 3000 šolarjev, ni najti v njih higijenskih nedostatkov. Enake šole imajo na deželi, zlasti v Ameriki, v katero dovažajo deco iz vasi in trgov brezplačno v avtobusih. Američani so v svoji iznajdljivosti hitro ugotovili, da je vzgoja mnogo izdatnejša, lažja in tudi cenejša v

skupnih šolah za velike okraje.

čepprav so vasi medsebojno zelo oddaljene. Izkušnja je pokazala, da se stroški za prevažanje šolobvezne mladine z lahkoto krijejo.

Vsaka zvezna država v Ameriki ima stroge šolske-higijenske predpise, ki jih tudi izvajajo. Nisem našel šole, kjer bi ne bilo poskrbljeno za dovoljno ventilacijo, za higijensko preskrbo s pitno vodo, kjer bi ne bila stranišča čista in ustrezajoča vsem zdravstvenim predpisom. Vsaka šola, vsaka občina ima

veliko igrišče.

kjer se deca igra pod nadzorstvom in sistematično uči v različnih sportnih panožah. Skoro nisem videl šole, ki bi ne imela

bazena za plavanje.

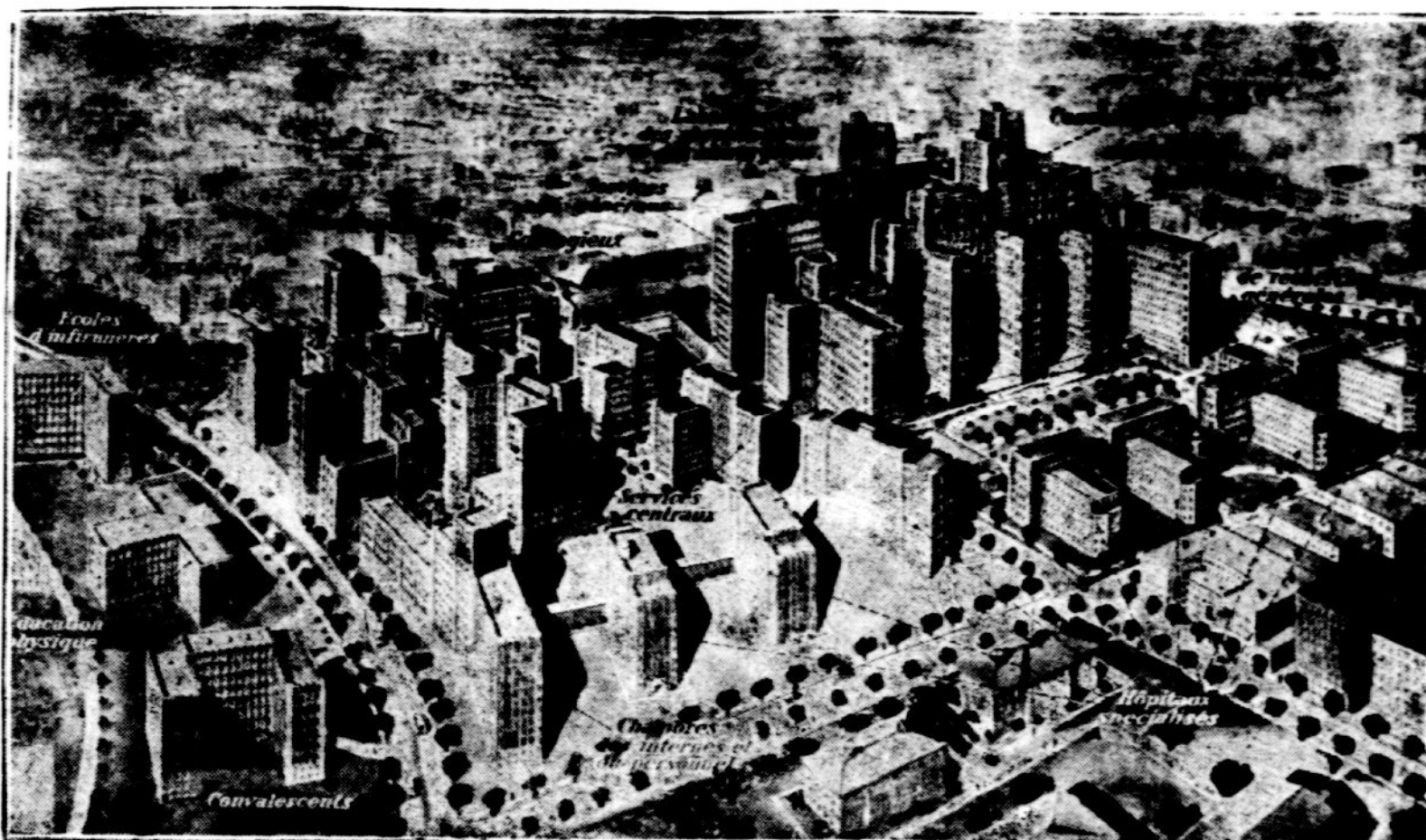
Vse šole, kjer imajo dopoldne in popoldne pouk imajo

lastne kuhinje.

kjer dobivajo otroci zastoni ali pa proti majhnemu plačilu kakšno toplo hrano.

V Ameriki kakor tudi v Angliji opuščajo

stari sistem pavšalne in simetrične vzgoje, ki hoče naučiti otroka pisati ter nagomiliti v njem kakor močnejše nepotrebne znanosti brez posvečenja pazne otrokovim problemom, njegovim instinktom, občutkom, interesom in duševnim konfliktom. Po najnovejših psiholoških izsledkih, zlasti se po naukih duševne higijene, se pričinja države zavedati, da ni samo pismenost cilj prisilnega šolskega učnega, ampak da je za bodočnost države še večje vrednosti



vzgoja značaja

in sreča bodočih državljanov. Vzgoja deklic in dečkov je skupna do pubertetne dobe, po tej pa je ločena. Za srečo v življenju je treba več svetovnih naziranj: ženskega in moškega in kulturna moč vsakega naroda temelji na močnatosti mož in ženosti žena. Zato bi bila koedukacija po puberteti napačna.

V Ameriki in v Angliji so spoznali, da je vsak uspeh za povzdigo narodnega zdravlja nemogoč, dokler naroda o zdravju ne poučijo. Ne uče odraslih, temveč skušajo vcepiti principe zdravja deci, zlasti šolobvezni mladini. Že v otroškem vrtcu ve deca, da si mora vsak dan čistiti zobe, da mora imeti robc s seboj, da mora spati pri odprtih oknih, da mora jesti zelenjavo; že v prvem razredu imajo

zdravstveno organizacijo.

kjer se deca medsebojno nadzira. Zanimivo je opazovati dežurnega dečka ali deklico 6-7 let, ko vsakega sošolca (ko) natančno pregleda, če ima čiste zobe in roke ter ga povpraša, ali je izpolnil prejšnji dan vse zdravstvene zapovedi. O tem se seveda vodi točna evidenca za vsakega posebej in na koncu semestra ali šolskega leta dobe najpridnejši

zdravstvena odlikovanja.

ki jih s ponosom nosijo pripeta na prsih. Začudil sem se, ko mi je deca v prvem razredu vedela točno povedati, koliko bi morala tehtati za svojo velikost in za svoja leta. Vedela je več o zdravju, kot pri nas otroci, ki zapuščajo šolo. Nobena šola ni brez

pomladka Rdečega križa

in drugih podobnih zdravstvenih organizacij. Vsaka dekliška šola ima svoje

klube mladih mater.

Američani poznajo biološko dejstvo, da človeška mati ne ve, kako skrbeti za novorojenčka. Instinkt je nadomeščen pri njej z nečem, kar imenujemo inteligenco in zato se mora šole učiti. Šola vzgaja dekleta za vse mogoče poklice, samo za materinstvo ne. Klubi mladih mater hočejo temu odpraviti. Glinjivo je opazovati deklice od 11 do 13 let, ko se uče dete povijati, kopati, pripravljati plenice in obleke, meriti temperaturo in hraniti in vendar je deca iz celuloide.

Velik boj bide v ameriških in angleških šolah

duševna higijena.

Vedno težji boj za obstanek, hipermoderno in hiperkulturno življenje z vsemi zapletljajmi in zahtevami na duševno in telesno zdravje, na drugi strani pa nerazumevanje ter pogreški v vzgoji mladine, so izčrpali življenje človeka, številni življenjski in duševni obolenji naraščajo, z njimi pada produktivnost duševnega in telesnega dela človeštva.

Prav to pa hoče omejiti duševna higijena. Dolgoletni študij življenja in duševnih obolenj je pokazal, da temelje ta navadno že na gotovih spremembah v najnežnejši mladosti. Grobo se greši v vzgoji in malokdaj se posveča paznja delikatnemu in kompliciranemu zametku duševne energije, ki se v detetu polagoma razvija.

Pobornik duševne higijene je Clifford W. Beers s svojo knjigo

»Razum, ki je našel samega sebe«.

izšlo pred 20 leti. Knjiga je tragika izpoved človeka, ki je zrasel brez vsake prave vzgoje, nerazumevanja, zaničevanja in poniževanja v svoji otroški dobi. Posledica tega so bili vedno večji duševni zapletljajji. Njegova okolica ga je začela smatrati za blaznika, dokler ni končno našel razumevanja v psihološko visoko izobraženem možu, ki ga je rešil prokletstva. Živčene in duševne propasti v norišnici, v kateri je prebil tri dolga leta. Po njegovi zaslugi se je osnovala

liga za duševno higijeno.

ki so jo pozneje osnovali tudi v Kanadi, Angliji, Bolgariji, Holandski, Norveški, Franciji, Danski, Švici, Italiji, Španiji in Avstraliji. Pred leti so jo osnovali tudi na Češkoslovaškem, v Južni Afriki in Kitajski.

V vseh mestih so osnovane.

klinike za duševno higijeno.

v šolah so nastavljeni posebni psihologi in takozvane duševne higijeničarke. Ki skušajo učiteljem pomagati pri razreševanju duševnih konfliktov šolske dece.

Spominjam se primera, ko je poslal učitelj na kliniko učenca II. razreda, češ, da je absolutno nesposoben za II. razred, da pretepa in kvari sošolce, da se ne zanima za pouk ter kaže znake abnormalnosti. Zdravnik je ugotovil, da je otrokova inteligenca visoko nad normalno, da torej njegove duševnosti ni mogel zanimati pouk II. razreda, radi česar so nastopile imenovane motnje. Nasvetoval je prestop učenca v IV. razred, kar je pri ameriškem elastičnem šolskem sistemu možno in otrok je postal v tem razredu v kratkem najboljši učenec.

V Ameriki in v Angliji

vsakemu šolarju izmerijo inteligenco.

Enako stari otroci niso enako inteligentni. In vendar zahtevajo dosežani šolski sistemi od vsakega otroka enake šolske uspehe. Po posebnih preizkušnjah tkz. inteligentnih testov določijo otroku inteligenco celo v odstotkih, kar imenujemo inteligenčni kvocijent. Izkušnje pedagogov in psihologov so pokazale, da je možno iz inteligenčnega kvocijenta precej zanesljivo določiti končno



Deca v gozdni šoli pri Newyorku v najhujšem mrazu z velikim apetitom sreba mleko za južino

duševno starost preiskanega.

Šolski zakoni Anglije in ameriških Zedinjenih držav predvidevajo razrede in celo posebne

šole za otroke gotovih inteligenčnih kategorij.

Ameriški in angleški sistem industrijskega dela je v gotovih panogah tako mehaniziran in enoličen, da ga normalno inteligentni delavec ne prenese. Zato se mi je zdela silno zanimiva, ko sem zaznal, da so duševno defektni otroci že vnaprej rezervirani za

delavce v gotovih tovarnah.

Obstoje posebne šole in instituti za otroke z nad 100% inteligenčnim kvocijentom za zelo nadarjene in genije, kjer se jim nudi vsaka možnost šolanja in individualne vzgoje. Visoko inteligentni otroci, ki nima sredstev za šolanje, dobi stipendijo, s katero mu je omogočeno popolno izšolanje v določeni stroki. Veliki angleški in ameriški narod si vzgajata sama voditelje in jih nastavlja po vrednostih, ne pa po protekciji.

Skrajnice in davice med šolskimi otroci v velikih ameriških mestih sploh ni, ker so vsi otroci celjeni proti obema boleznima. Amerika in Anglija sta spoznali, da je prepozno in predrago pričeti s pobijanjem tuberkuloze pri odraslih, ko vemo, da je tuberkuloza pravzaprav otroška bolezen. Pravi začetek tuberkuloze odraslih je redno že v otroški dobi in če se ta začetek pravomočno spozna in leči, tuberkuloza pri odraslih ne nastopi. Kot primer navajam program države Massachusetts, ki ima približno velikost Slovenije, kako preprečiti oz. omejiti tuberkulozo v državi. Obstoje posebna

leteča avtokolona.

z zdravniškimi specialisti, z zaščitnimi sestrami in z vsemi pripomočki moderne medicine, ki potuje od šole do šole v državi in vsakega otroka natančno preišče. Vsi bolni in ogroženi otroci se izroče v brezplačno lečenje. Bolne pošljejo v sanatorije, ogro-

žene pa v posebne šole ali vsaj razrede. Tako imajo celo vrsto

zavodov za preprečevanje tuberkuloze

pri okuženi deci, dalje posebnih razredov na prostem in gozdnih šol, kjer si pridobijo otroci šolsko vzgojo pod najugodnejšimi higijenskimi pogoji vedno pod vplivom zdravih svetlobnih in solčnih žarkov, poleti in pozimi, podnevi in ponoči. Pri takem načinu boja proti tuberkulozi je pač razumljivo rapidno padanje tuberkuloze.

V velikih mestih, kjer imajo

otroke s srčnimi napakami,

imajo osnovane posebne razrede za to vrsto dece. Preboleli so predsodek, da izolacija bolnih otrok od zdravih slabo vpliva na njih duševni razvoj. Nasprotno je občutek manjvrednosti v družbi zdravih hujši duševni insult, dočim se počutijo defektni otroci med seboj istovredni. Razred takih otrok je opremljen z ležalnimi stoli in pouk je strogo individualen ter predpisan po šolskem zdravniku.

Ker so pri preiskavah šolske dece dognali, da imata skoro dva odstotka otrok srčno napako, so zlasti v severnih predelih Zedinjenih držav in Anglije, kjer je ta odstotek še večji, pričeli s preventivo

nastanka revmatizma.

ki je sigurno v zvezi z nastankom srčne napake. Ker se pa smatrajo za vhodniše infekcije revmatizma baš oboleni povečane nebnice, se skoro nisem čudil, da je v gotovih mestih imelo preko 50% učencev na občinski ali državne stroške

izrezane nebnice.

Ko sem vprašal vrhovnega šefa prosvete v Chicagu, koliko morajo šolski otroci plačati za popravo zob v šolski polikliniki, mi je smeje odgovoril, da nič. Kakor imajo pravico do brezplačnega pouka zgodovine, matematike in jezikov, tako imajo pravico do zdravih in čistih zob, mi je razlagal.

Vsak slep otrok pride v

šolo za spece.

ki so izborni urejeni. Te šole ne nauče otroka samo običajnih predmetov, temveč ga izučijo tudi za gotov poklic, mi preskrbe službo ter ga podpirajo tudi potem, ko je že dorasel. Letno se zbirajo bivši gojenci takih šol, da se pogovore o svojih težavah. Vsaka šola ima knjižnico za slepe, iz katere dobivajo slepci knjige brezplačno po pošli.

Ogromna važnost polagajo na vzgojo otrok z očesnimi napakami. V ta namen imajo povsod osnovane posebne

razrede za ohranjanje vida.

V težjih primerih se otroci sploh ne smejo posluževati knjig in tudi pisati ne smejo. V Londonu nosijo na obeh bolni otroci rdeč gumb v gumbnici. Na prometni ulici ustavi stražnik v prometu, da lahko tako označeni učenec v miru prekoraci cesto.

Veliko pazno domača van Adystrine v detroitski šoli za gluhe ne mi je več dni razkazovala ta zavod. Povabil sem bil na slavnost gluhotonih, kjer me je presenetila izborna uspeša

gledališka predstava gluhotonih otrok.

Začuden pa sem bil, ko so me povabile gluhotone absolutne ples, ki se je vršil v telovadnici. Vse, tudi najtežje ples se plesali popolnoma gluhi otroci v najlepšem skladu s taktom godbe. Malenkosten resonančni prostor pod tlom dvorane jim je donal zvok godbe v podplate.

Vsakega otroka preiščejo

glode ostrine sluha.

V Ameriki se vrši preiskava po avdiometri, napravi, s katero je možno na odstotkih ugotoviti ostrino sluha naenkrat pri večjem številu otrok.

Za telesno težje pohabljeni otroke imajo posebne

Institute, združene z bolnicami.

ali pa posebne šole, združene z ortopedskimi telovadnicami. Te se nahajajo navadno na odprti terasi, ki se lahko pozimi zapre, a vendar ne z navadnim steklom, temveč z vito steklom, ki propuša vse zdravilne ultravijolne solne žarke. Zdravi in krepki postavi povprečno Američani in Angličani veliko pozornost, kar je dejansko vzgojno in zdravstveno velikega pomena. —k

ZA PRANJE TENIS OBLEK



Najbednejše

Nekega večera letošnje ostre zime sem vsa premrla pribežala domov, pa sem našla pred vrati svojega stanovanja v bedne cunjne zavito svojo onemoglo ženo. Izpraševanje je bilo odveč, njena siromašna oprava in njen izsušen obraz sta govorila dovolj jasno o stradanju in pomanjkanju. Poleg nje je čepel 5-leten deček takisto voščene in sostradnega obraza.

Dvignila sem ju ter jima pomagala v kuhinjo. Prve besede, ki jih je bednica spravila iz sebe, so bile: Zebe! Lačna! Segrela sem jima kave ter se naložila v stedišnik, da se je po kuhinji kmalu začela razširati prijetna toplota. In ko si je sirota nekoliko opomogla, se ji je razvezal jezik.

Prehodila je pot na Golgota, kakor jo prehodijo sto in sto drugih. Ljubila je, verjela v moško postojenost, se zanesla na moško besedo. Brez priznavanja oblasti, brez blagoslova cerkve je postala mati — nezakonjska mati. Doma je iz tržške okolice, sama je primorana skrbeti za svojega otroka. Oče?

Šel je po svetu, bogve, kam — kakor sto drugih.

Potikala se je iz službe v službo, delodajalci so izkoristili njen položaj, slabo so jo plačevali in grdo ravnali z njo. Ker je bila primorana skrbeti za otroka, ni smela niti dan biti brez zaslužka; ako dobrih služb ni bilo, je sprejela pač slabe.

Naposlled so pri neki priliki dognali, da je pristojna v Jugoslavijo in — hajd čez mejo z njo.

Tu se je začela zopet zelo vsakdanja, a zato nič manj žalostna trnjeva pot za onega, ki jo hodi: pot nezakonske matere za kruhom. Poleti je še nekako šlo; našla je delo na deželi. Na jesen je morala zopet iskati službo, a vse ji je izpodletelo, ker je z otrokom nikjer niso marali sprejeti...

Vzela sem ubožico za par dni pod streho; a ker sama ne živim v bogvekako dobrih razmerah, sem začela zanjo iskati podpore, ozir. zaposlitve. Obrnila sem se na znanec in znanke, ki so pomagali, kolikor so pač mogli, toda bilo je jedva za prvo silo, za službo pa nikakega izgleda. Prosila sem zanjo v dobroteljskih društvih, toda izkazalo se je, da so humanitarne organizacije od raznih dajatev in podpor tako izčrpane, da na znatnejšo pomoč ni bilo misliti. Take je nesrečna mati ob skrajnem pomanjkanju končno pričakala skromne službe.

Iz vsega njenega vedenja je bilo videti, da ima zelo rada svojega otroka, vendar je pri spominu na svoje delodajalce venomer ponavljala: »Ko bi bila sama...«

Kaj more zanjo pomeniti svetost materinstva? Saj jo je prav materinstvo poglodal na trnjevo pot bede in zaničevanja, ki zaradi predsodkov ljudi in zaradi dvojne morale, sankcionirane od današnje družbe, povzroča ženi toliko trpljenja.

Toda ne samo za nezakonsko mater je »svetost materinstva« lepo doneča, a puhla fraza, nego tudi za premožne zakonske žene, ki preobremenjene z otroki izgube rednika ter morajo same skrbeti za številni naraščaj. Družba ima pač zanje lepe besede — za nezakonske matere še teh nima — hvali njih požrtvovalnost in junaštvo, a iz tega se ne da skuhati večerja.

Največje mučenje pa so matere, ki jim je mož-pijanec pač prikladal v življenje kot pico otrok, a se ne zmeni niti za ženo niti za nje ter jih s slabim zgledom samo pohujšuje in svojo »očetovsko« moč izrablja, da jih psuje in pretepa.

Za vse te najbednejše matere in njihove otroke naj se zavzamejo vsi oni, ki hočejo na dostojen način proslaviti materinski dan! Ako je tebi dobro, ne daj, da bi se tvojemu bližnjemu zgodilo slabo! Pomagaj, da boš dolgo in srečno živel na zemlji!

A. V.

Trdovratno zapeko, katar debelega črevesa, napetost, želodčne motnje, zastajanje krvi, nedelavnost jeter, zlato žilo, bolečine v kolkih odpravimo z uporabo naravnega »FRANZ-JOSEFOVE« grenčice, če jo izpijemo jutraj in zvečer malo čašico. Zdravniške strokovne veličine izpričujejo, da učinkuje »FRANZ-JOSEFOVA« voda celo pri zdravljenju črevesa brez bolečin. — Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Moda



Elegantne pomladne obleke za mlade dame in deklice

Praktične obleke

Prvi pogoj dobro založene damske garderobe so male, praktične obleke. Praktična dama bi sploh ne smela misliti na razkošne popoldanske in večerne obleke, če nima priproste obleke za vsakdanjo rabo. Bolje je nositi vedno priprosto, praktično obleko, nego preveč razkošno. Dame, ki nimajo denarja, da bi si lahko omislile vsako sezono po več razkošnih oblek, se morajo zanimati v prvi vrsti za praktične obleke.

Glavno vlogo pri praktični obleki igra plašč, pod katerim se lahko skriva zelo enostavna delovna obleka, pa tudi nekoliko razkošnejša, ki jo lahko nosi dama zvečer, da ji ni treba hoditi z dela domov in se preoblačiti. Onim, ki jim gre samo za praktične obleke, priporočamo pisarno, izprehod itd., svetujemo, naj si omislijo kostum, tembolj, ker je letos zelo v modi. Kostum ima veliko prednost v tem, da ga lahko čisto izpremenimo s tem, da zamenjamo bluzo. Bluza mora biti tembolj praktična in zato o satenskih ali krepčoržetnih blazah sploh ni vredno govoriti. Zelo hvaležne so bluze iz svilene platna, surove svile ali šantunga. Zvečer jih operemo in zlikamo, zjutraj so pa zopet kot nove.

Kostum se da kombinirati tudi na ta način, da menjavamo jopice. K beže kostumu lahko nosimo sivo, rdečo ali temnomodro jopico brez podloge, ki se nosi potem tudi čez poletno obleko. V blazah imamo zelo bogato izbiro. Moda nam nudi lepe bluze iz roza ali belega svilene platna, iz imprime krepčine, iz volnenega jerseyja, topelše bluze iz progaste kashe, pletene svitre itd.

Kostum se da kombinirati tudi na ta način, da menjavamo jopice. K beže kostumu lahko nosimo sivo, rdečo ali temnomodro jopico brez podloge, ki se nosi potem tudi čez poletno obleko. V blazah imamo zelo bogato izbiro. Moda nam nudi lepe bluze iz roza ali belega svilene platna, iz imprime krepčine, iz volnenega jerseyja, topelše bluze iz progaste kashe, pletene svitre itd.

Jopice k letošnjim kostumom so kratke, spodaj se zapenjajo na dva gumba in se tesno oprijemljejo telesa. Jopice ne trpi nobenih okrasov. Za vroče poletje so najbolj praktične male obleke iz imprime foularda, krepčine ali svilene platna. Krilo ne sme imeti nobenih volanov, obleka je okrašena samo za vratom in v zapestju. K praktični poletni obleki spada slannik nevtralne barve.

Moška moda

Temnomodre in temne obleke, ki so veljale prejšnja leta za edino elegantne, se nosijo zdaj samo, če nam nadomestujejo smoking. Gospodje, ki hodijo zvečer v restavracijo, kino, kavarno itd., nimajo časa za preoblačenje. Zvečer so sive, rjave in sploh vse svetle obleke nekam čudne in v Parizu jih nosijo v nočnih lokalih samo tujci. V gledaliških večjih mest se vedno pogostejše pojavlja smoking. Pri premijerah je skoro neizogiben.

Najmodernejša barva za moške promenadne obleke je letos heliotrop. Meša se z rjavo modro in zeleno in pristojno dobro svetlo lasim in brunetom. Samo dobro rejeni gospodje se morajo te barve izogibati. V moški modi igra vodilno vlogo Anglija, ki propagira široke ohlapne obleke. Mladeniški vitki postav so v takih oblekah originalni. Drugi pa smešni. Letos je angleški vpliv na moško modo znatno popustil. Nosijo se nekoliko širše hlače in malo krajši suknjiči, ki pa ne smejo imeti štirioglatih ramen.

Fraka gospodje ne nosijo pogosto. Nosi se samo na plesih, na oficijelnih večerih in svečanih prireditvah. Drugače pa nosijo gospodje smoking, ki je zelo praktičen, zlasti, ker ima črn telovnik in kravato, tako, da se lahko gospodje poleti vračajo domov brez svrtnika. Smoking je ostal zvest praktičnemu vzorcu, volna in svilen ovratanik. Zadnje čase hočejo modni diktatorji uvesti modre, zelene in heliotrop smokinge. Toda moška moda se razvija in izpreminja tako počasi, da ni pričakovati, da bi se ti smokingi v doglednem času uveljavili. Frak je pa ohranil svojo klasično nedotakljivost. Eleganten gospod nosi k fraku samo cilindar in zato se gospodje fraka tako radi izogibajo. K smokingu se nosi trd klub, moda pa dopušča tudi mehke klubke, samo da so črni.

Za vroče poletje bo najelegantnejša barva moških promenadnih oblek najsvetlejša siva. Vse barve, za katere so se navduševali gospodje lani, pa naj bo vijoličasta, modra ali rjava, so iz kolekcij večjih modnih salonov izginile. Kravate streme za živimi barvami, v vzorcih so pa vedno skromnejše. Vzorci ne smejo biti veliki in preveč kričeči.



„Mi se mnogo izprehajamo,“

pravi mlada gospa Mica. „Časa imamo dosti, pa tudi gospodinjstvo me preveč ne utruja, ker peremo tako, da vzamemo RADION, ki pere sam.“



Varuje perilo!

Za sebe trdijo druga svog života in nadalje kao dosada i kad ga nadjem, ženiću se. Ako pak istog neću moć naći, ostarću salac i nadalje.
U kratko: Zena za sve, sem idealnog ognjišta kuće.
Z. P.

Pulover

Dame se ne morejo pritoževati, da je letošnja pomladna moda preveč enolična in dolgočasna. Morda je še preveč pestra in mnogim damam je žal, da si ne morejo nabaviti vseh novosti. Pestra ni samo po kroju in barvah, marveč tudi po vsem načinu oblačenja. Kako bistvena razlika je med razkošno večerno eleganco in preprostim sportnim kostumom! Večerne obleke se letos sploh temeljito razlikujejo od dosedanjih preproste linije in modistke si rade izmišljajo še razkošnejša krila, daljše rese in vlečke.

Največji uspeh doseže sedaj večerna obleka iz svilene barvastega ali črnega muselina. Sprejaj se mnogo krajša, nego zadaj in sestavljena je iz volanov, nanizanih drug na drugega. Naravnost čuditi se je treba, da priznava moda poleg teh krasnih modelov tudi enostavne sportne obleke. Večina dam rada nosi sportne obleke, ker so praktične za vsakdanjo rabo in ker si razkošnih oblek ne more privoščiti. Moda hoče ustreči vsem in zato je poskrbela, da imajo dame v sportnih oblekah

bogato izbiro. Sportna obleka obstoja zdaj iz krila in pletenega pulovra, elegantne dame pa smatrajo za sportno obleko tako, ki jo nosijo na izprehodih ali izletih z avtomobilom. Za večino dam je to praktična obleka, ki se lahko nosi ves teden in tudi na nedeljskih izletih.

Obleke po meri
Josip Ježek, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6

Krilo sportnih ali praktičnih oblek je ostalo v glavnem neizpremenjeno. Izpreminja se vsako leto samo pulover, ki krilo izpopolnjuje. Letos pulovri niso enobarvni. Narejeni so iz volne in svile, vmes so pa vpletene zlate in srebrne nitke. Na pulovrih so še vedno moderni monogrami, ki jih hoče imeti moda letos na rokavih. Ker imajo dame rade trikolore vseh vrst, morajo biti v monogramu tri črke, da je lahko ena modra, druga bela, tretja rdeča itd. Zelo moderni so tudi pulovri iz dveh vrst blaga. Leva stran je n. pr. iz jerseyja, desna pa svilena, leva rdečkasta, desna temnomodra. Kombiniranje barv je stvar okusa. Nekateri dame so tako navdušene za pulover, da ga nosijo celo na manjših večernih prireditvah.

K. W. Aramis:

Pri zdravniku

V nabito polni čakalnici zdravnika internista sta navezali dve lepo rejeni dami priložnostno poznanstvo. Živahno sta kramljali in si tako krajšali čakanje.

— Torej ste tudi vi prvič tu? Ta zdravnik je baje zelo dober. Zato sem prišla k njemu. Drugi mi niso mogli pomagati.

— Še nikoli nisem bila pri njem. Toda hčerka našega hišnika ga tako hvali, da sem sklenila iskati pri njem pomoči. Če je pomagal mi, zakaj bi ne mogel meni?

— Kaj vam pa je, če smem vprašati?

— Spati ne morem, draga gospa. Po večerji ležem, pa se vam obračam v postelji sem in tja, da je groza. Ura odbije polnoči, pa še ne morem zatisniti oči. To se ponavlja noč za nočjo.

— Glej no, glej! Tudi jaz ne morem spati. Kaj pa — ne bode vse nikoli?

— Pa še kako me bo! To je pa res čudno. Obe imava enako bolezen. — Kadar me prime, mislim, da mi biče zadnja ura.

— In nobena jed mi ne tekne. To se pravi, tisto, kar mi ne teknilo. Je predrago, vse drugo mi pa ne diši.

— Vidite, tudi z menoj je tako. Je

pač križ, če se človek rodi z napako, da ima želodec, ki ne harmonira z želodcem.

— Da, res je. A jutraj, ko vstanem, mi šumi po glavi in včasih mi srce tako bije, da vam ne morem povedati. A vam ne bije?

— Pa še kako! Že vidim, da imava enako bolezen.

— To bo zanimivo, kaj nama poreče zdravnik.

Ta čas je stopil iz ordinacijske sobe bolnik in sobarica se je obrnila na naši zanki.

— Katera je bila prva tu?

Začeli sta si dajati prednost, slednjič je ena vstopila, druga je pa ostala sama. Toda takoj je dejala naslednjemu bolniku, da mu odstopi mesto, češ, da se ji nikamor ne mudi.

Čez četrt ure se je prva dama vrnila in druga jo je sprejela z vprašanjem:

— No, kaj je dejal zdravnik?

— Hm... skoro nič. Meso mi je prepovedal jesti, posebno zvečer. Dejal je, da se moram čim več gibati in piti vodo Vichy. To je vse.

— A koliko ste mu plačali?

— Dvajset cekinov je računal.

— Kaj pravite! To je mnogo. Poidite torej. Zdravila se bom kakor vi in upam, da pojde tudi brez zdravnika. Predrag mi je ta vaš doktor. O, jeji!...



Ženska razvajenost je kriva. — Same si dajejo slabo izpričevalo. — Nekaj stvarnih ugotovitev. — Za vse, samo za dom ne.

31

Nisem bil prvotno namenjen odgovarjati na to vprašanje, ker z ozirom na takratno, še precej dobro mnenje o nasprotnem spolu, to vprašanje tudi za mene ni obstajalo.

Pač pa se je odprlo šele sedaj, ko čitam razna ženska mnenja, kot jih n. pr. slika odgovor št. 26, v katerem si ta ženski pisec daje primerno sprječevalo o svoji srčni kulturi, v svoj svoji razgaljenosti. To mnenje bi se dalo krajše orisati v Maleševih ljudskih lučkah: na strani 93. Pred takim ženskim samopriiznavanjem mora oklevati tudi oni, ki je imel najboljšo voljo do žentive. — In zato ni treba daleč iskati odgovora.

Tihi opazovalec.

32

Vprašanja so lažja kot odgovori, vendar ni pravil brez izjem, predvsem vprašanje, zakaj se nočeš ženiti. Odgovor bi bil lahko kaj enostaven: Iz bojazni pred razočaranjem in nesrečo. V splošnem ima današnja ženska kaj čudne pojme o zakonu. Mož naj bi bil najprvo varen plašč, pod katerim bi lahko nemoteno izvajala razne pustolovščine; neusahljiv in neodpovedljiv vir dohodkov, pokoren učence, brezpogojno udan sluga in vrhu vsega tega v marsičem nenadkritljiv bedak. Ako se uveri že prej o vseh teh vrtilnih svojega bodočega soproga, je prav in pripravljen je za vse in na vse. V nasprotnem primeru je pa zamera tu, kateri sledi razdor. Nič zato, moških na izbiro, lov se nadaljuje...

Resen kandidat za trajno složno življenje v zakonu — med katerimi bi bil najbrže tudi jaz — pa polaga prvo važnost na to, da ne le spozna, marveč tudi vzgoji svojo bodočo ženko. Hoče pa, da ga pozna in razume in zna čutiti z njim tudi ona. Ker le tedaj bi bili dani pogoji za vsestransko uvidenost in trajno nerazrušljivo vez skupnosti. A ne le to. Ta harmonična medsebojna enotnost je predvsem nujna tudi pri vzgoji morebitne dece, kar ni prezreti, nasprotno, ravno v to stran je polagati veliko,

če ne že glavno važnost. Moje načelo je: »Vzgoji si najprvo ženo, in nato oba skupno svojo dečo.« Take ženske pa še nisem imel prilike spoznati do danes, čemur se pa ne čudim, ko jih je tako, res tako malo, da bi jih mogel prešteti skoro na prste ene same roke. Uverjen pa sem, da so in celo izključeno ni, da jo kdaj najdem. V tem slučaju bi bil seveda takoj pripravljen vpreči se v toli oboževani in tudi zasmejavani zakonski jarem.

»Fant od fare.«

33

Ne obtožujem posamezno niti moških niti žensk, če se nočejo poročiti. V splošnem pa zadene krivda oba spola.

Zakaj se boje ljudje zakona? Tu je najenostavnejši vzrok: ker imajo premalo poguma za življenje. Današnja tako imenovana moderna mladina si predočuje zakon kot sedež svoje zabave in komedije, za vsa lepa in plemenita čustva, ki bi jih moral laetni dom nuditi, ostane v svoji duši prazna.

Ker se zakoni sklepajo samo na podlagi računov, ne najdeta več mož in žena sreče v svojem domu, temveč jo iščeta v svetu. Mladenič išče pri dekletu doto in dekle stavi že pred poroko pogoje, ki zahtevajo od moža ogromno plačo. Danes pravi vsaka: ako mož ne zasluži vsaj 3000 Din mesečno, ne morem shajati. Dva, ki niela udana razkošju, izhajata lahko prav lepo za 3000 Din mesečno. Moderna gospodična pa rabi še 1000 Din mesečno za kino, gledališče, izlete itd. In če se ta gospodična res poroči ter so dohodki manjši, ji prisotnost duha v računanju odpove. Pri vsaki neizpolnjeni želji se pretakajo solze in pri najmanjšem pomankanju padejo očitki na moža.

In zopet si možje, ko vidijo, da žena z mesečnimi dohodki ne more ustreči njihovim zahtevam, domišljujejo, da so nesrečni in da je zakon za njih veliko breme.

Da bi pa ta mož in žena vse ljudske predsodke in ovire na poti k sreči premagala s svojo močno in odorno voljo, nista sposobna. Zato eta prešibka.

Tri vrste tarnanj se poraja v današnjih zakonih. So družine, ki vzdihujejo: da bi premoogli vsaj za hrano, da ne bi bili lačni. Ti zaslužijo sočutje. Drugi vzdihujejo: živimo že, zabave pa si ne moremo privoščiti. Teh je največ. So pa ljudje, ki tiho in mirno žive v svojih domovih. Svoji razmer ne naznanjajo svetu, pritožb ni z njihovih ust. Naj jim bo pri srečo dobro ali tesno, vse prenašajo z enakim nasmehom na licih. Vsako krizo v družini rešijo med seboj. Ker imajo dovolj trdne volje, jim nobeno trpljenje ne dela težav. Vsako oviro prenašajo z lahkoto. Zena potrpi radi moža in mož radi nje. V otrocih vidijo le svojo ljubezen in jim niso v najmanjši breme. Vsi dogodki njihovega življenja ostanejo zapisani v njihovem domu in ta jim je največje svetlišče.

In ti ljudje so zdravi, za zakon sposobni. Oni imajo pravico do poroke, ker bodo dali svetu otroke zdravih nazorov.

Kdor ne zna potrpeti, je mehkužen in mehkužnost je bolezen, ki zastruplja. Zato naj razvajeni, komedijasti željni in mehkužni ljudje ne mislijo in ne silijo v zakon. Taka ženska ne bo nikoli rodila zdravih otrok. Obratno ne bo tak mož vzgoji otrok, kos.

In če ni naraščaj duševno in telesno zdrav, se iz njega ne more nikdar razviti zdrav narod.

Peter.

34

Dovolite, da se i ja sa nekoliko riječi odazovem Vašoj anketi i dam svoje mišljenje po tom.

Zašto se ne možete — ženite?

Kojoj ženski čovjek danas da veruje? Živimo u XX. stoleću, u kojem je žen-skinjama prvi i glavni cilj udoban život, a to jeste: kino, moderne toalete, koso, posećivanje svih balova, kućuni prijatelji, studiji autoc, i sloboda u evim njihovim kretanjama i delatnosti.

Već više godina tražim ženu, koja bi bila u stvarnosti idealna. Do danas nisam je našao. Svaka ubedjuje sebe i ostale u svom idealizmu a u istini je još daleko od toga.

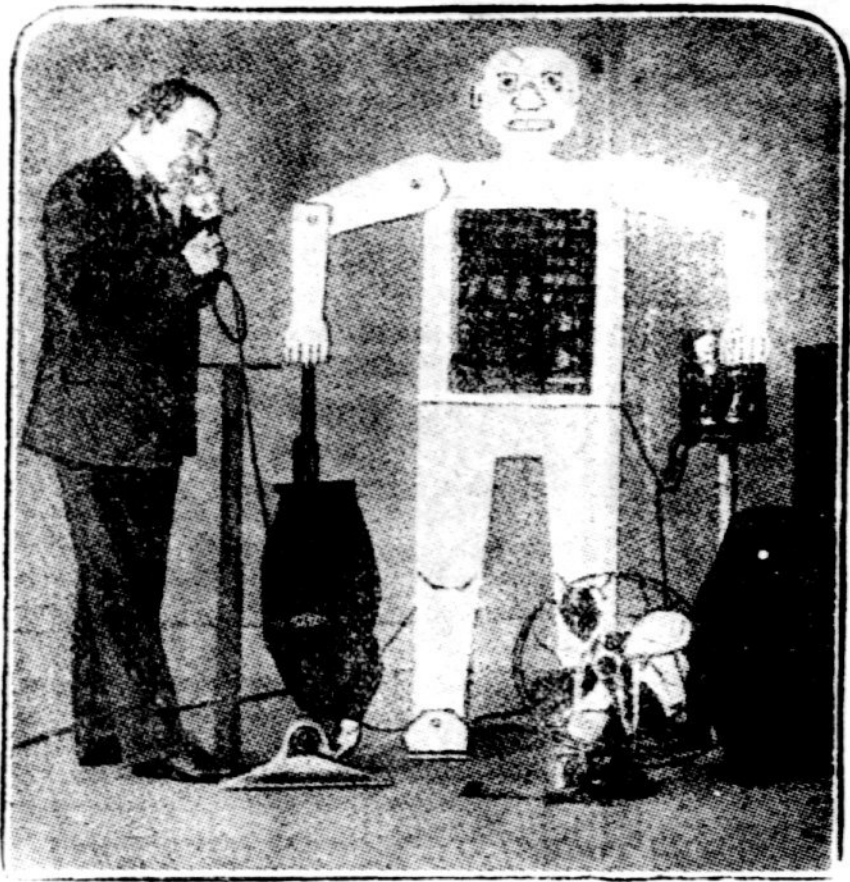
Vara sebe, vara i ostale. I ako jednog dana upoznate njenu dušu, puno laži i drugih primjesi, odstranite se i raskratite s njom, pošto ate uvideli da je harmonija isključena, onda će plakat i vikati, da ste joj erubili temelj njenog idealizma. — kojeg nikad nije ni imala. — Grdiće muškarce vas redom i uhvatice se za posljednu graničnu njenog spasa, koja jeste: »Muškarci ste svi jednaki.«

Danas je srušio jedan, sutra drugi i tako napred, sve njene ideale, dok jednog dana ne padne koja mušica u njene mreže, iz kojih nema više spasa. Tek onda dolaze na videlo svi njeni uzvišeni ideali u oblici potraživanja, svadje i moguće ček i razvoda braka. Ako jo pitate zašto sve to, odgovorice vam: »Zašto si me uzeo?«

Ne kažem, da nema idealistkinja izmedju današnjih žena. Postoje. Ali je njih broj vrlo malen i sretan je onaj u braku, koji je našao jednu od tih.

Delajo brez plače, jedi in pijače

V Ameriki imajo že mnogo robotov, ki opravljajo mnoga dela, katerim bi človek ne bil kos — Nekaj primerov, ki pričajo, kaj lahko ustvari človeški genij



Na sliki vidimo robota, ki mu daje inženjer povelje, naj opravi dela, za katera bi bilo treba sicer najeti in primerno plačati več delavcev.

Znana je srednjeveška pravljica o učenem rabinu Jehudu Löwe, ki si je napravil iz gline slugo Golema in ga s čudodelno hebrejsko formulo oživel. Golem, prednik modernih robotov, je opravljal vsa domača dela, nosil je vodo, sekal drva, pospravil po sobah in odpiral vrata. To je srednjeveška pravljica, ki se zdi neverjetna in vendar se dogaja z njo isto, kar se je zgodilo s fantastičnimi romani Jules Vernea, da so se namreč mnoge v njih izražene ideje uresničile, dasi so se zdele prvotno fantastične in nemogoče.

V enem mnogih nadstropij raziskovalnega oddelka trdke Westinghouse Electric & Company v East Pittsburghu v Pensilvaniji imajo čudovita vrata, ki vodijo v laboratorij mr. Wensleva. Vrata nimajo ne ključavnice, ne kljuka, neprimitivno stojijo pred prilecem. Onemu, ki je poučen o skrivnostih teh vrat, zadostuje izgovoriti pred njimi čarobni besedi: Open, Sesame — torej besede, ki jih je že Ali Baba izgovoril pred jamo 40 tolovajev v pravljici »Tisoč in ena noč« — in moderni Golem, westinghouski robot z

električnim ušesom in mehnič-

no roko

odpre vrata na stečaj.

Kralji, vladarji in plemiči so imeli v srednjem veku prebrisane, včasih pa tudi učene astrologe, ki jim za možno dukatov prorokovali bodočnost, katero so čitali iz zvezd njihovi horoskopi. To je bila srednjeveška manija, produkt naivnosti in vraž, pa tudi prebrisanosti in sleparij. Toda to, kar so počeli v srednjem veku sarlatani, ki so za drag denar ljudi varali, se zdaj že prakticira.

V pisarni The Coast and Geodetic Survey v Washingtonu imajo ogromnega proroka z

medeninastimi možgani

znega splošno pod imenom »The Great Brass Brain«, ki za cela leta vnaprej napoveduje z absolutno točnostjo stanje, čas in višino dnevne plime in oseke za vsa glavna pristanišča sveta. Njegove napovedi se tiskajo v tabeli oseke (Tide Tables), po katerih se ravna parniki in pristanišča vsega sveta in od katerih točnosti so odvisna življenja tisočev ljudi in ogromno premoženje.

Če bi nadaljevali to primerjanje, bi prišli do zaključka, da se je uresničilo

vse, kar je veljalo nekoč za pravljico ali čudo. Na polju moderne tehnike imamo celo pridobitve, o katerih se niti avtorjem starih pravljic ni sanjalo. Pred leti je napisal češki pisatelj Karel Čapek novo dramo »R. U. R.«, s katero je dal svetu nov pojem, nov izraz robot, ki so ga prevzeli vsi jeziki sveta. Takrat, po mogočem vtisu prve vpriporitve, je malo kdo pomislil, da se bo čez nekaj let doba robotov že pričela. V Zedinjenih državah imajo zdaj že vse polno robotov. Ne izdelujejo jih sicer v takih množinah, kakor v drami, pač pa jih izdelujejo in prodajajo in njihova vloga v zgodovini človeštva se že pričinja.

Amerika ima robote vseh vrst od primitivnih, ki štejejo v bankah banke, do prometnih križiščnih avtomobilov, za statistične urade, ki odpirajo vrata in nadzirajo vodne rezervoarje, do superinteligentnih robotov, ki opravljajo dela, katerim bi niti človek ne bil kos. Naj omenimo samo rešitev nekaterih problemov višje matematike. Primer takega robota so medenastimi možgani, ki opravljajo dela za sto matematikov. Za naloge, ki jih rešuje ta robot, bi potrebovali

sto matematikov

ki bi imeli celo leto dovolj dela, da bi mogli iz 37 faktorjev izračunati čas in višino plime in oseke v 3585 pristaniščih sveta.

Drugi primer je genijalni robot-matematik na najznamenitejši tehniki sveta, na Massachusetts Institute of Technology, Cambridge Mass, ki v nekaj minutah reši probleme višje matematike, za katere bi rabil človek-matematik več ur. Ta robot rešuje v nekaj dneh matematične probleme, za katere bi potreboval človek matematik cele mesece in v nekaj tednih pod rezultate, za katere bi rabili ljudje dolga leta, ali pa bi jih sploh ne izračunali. Robot, ki opravlja to komplicirano delo, je v bistvu zelo popoln integrat, ki uporablja električnim potom watturni števec. Veliki medenastimi možgani so pa do najmanjših podrobnosti izpopolnjena oblika harmoničnega analizatorja.

Roboti opravljajo najrazličnejša dela. Nedavno se je pojavila v raziskovalnih oddelkih trdke Westinghouse v Pittsburghu zopet nova vrsta

robota - prometnega stražnika

Oblasti, ki skrbe za promet, so prišle nedavno do zaključka, da avtomatične luči na prometnih križiščih pravzaprav ovirajo promet, ker avtomatično ustavljajo ljudi in vozila, da lahko pasirajo križišče vozila iz stranske ulice, kar se dogaja tudi v primerih, ko tam nobeno vozilo ne čaka. Brez prometnih luči bi se pa dogajale številne nesreče, postaviti na vsako križišče stražnika, bi bilo pa predrago. Zato so se obrnili na očeta robotov mr. Wensleva in vprašali, če bi se dalo tudi v tem pogledu

nadomestiti človeka s strojem

In čez nekaj mesecev se je rodil v Westinghousu nov robot, ki je odšel takoj na delo. Stoji sredi stebrov pod prometnimi žarnicami na križišču. Ljudi regulirajo promet na glavni cesti. Občutljivo fotoelektrično robotovo oko je uprto v stransko ulico in njegova električna roka je vedno pripravljena zamenjati zeleno luč z rdečo. Čim se po stranski ulici približa avto ali katerokoli vozilo do gotove razdalje, pa de senca na robotovo oko in takoj se luč na križišču izpremeni. Avto šine mimo, senca izide in promet po glavni ulici se nemoteno nadaljuje. Robot dela 24 ur dnevno in 365 dni na leto brez dopusta, brez plače in brez pretenzij

Zanimivo je, kako poslujejo roboti-pazniki pri posodah za pitno vodo v Washingtonu. Tam so tri posode, vsaka ima svojega robota, ki ima svoj telefon, zvezan normalno z mestnim telefonskim omrežjem. Če se hoče inženjer v svoji pisarni prepričati o stanju vode, telefonira dotičnemu robotu, kakor bi telefoniral vsakemu drugemu abonentu. Poklicani robot reagira na poziv, dvigne slušalko in zamrma v znak, da je razumel, kaj hoče inženjer. Potem ga vpraša inženjer, kakšno je stanje vode, kar se zgodi na ta način, da pošlje po telefonski žici kratek impulz točno opredeljene frekvence. Resonančna mrenica v robotovem ušesu je prilagoden dotični frekvenci in tako obvesti posebno napravo v robotovih ustih inženjerja o stanju vode. Inženjer se po dobjeni informaciji robotu zahvali in slednji odloži slušalko. Če bi kdo pomotoma ali iz nagajivosti telefoniral robotu, bi sicer odgovoril, ker pa ne razume človeške govornice, bi slušalko takoj odložil.

Je še cela vrsta drugih robotov, med katerimi so najpomembnejši

roboti - inženjerji

ki upešno opravljajo službo upraviteljev elektrarne v takozvanih avtomatičnih hidroelektrarnah, kakor tudi na križiščih cestne in podzemne železnice. Tudi ti roboti so proizvod trdke Westinghouse. Na telefonično novelje iz centralne pisarne spuste ali ustavijo turbine in druge stroje, regulirajo napetost in opravljajo vsa dela živih upraviteljev.

Seveda bi bilo napačno misliti, da so roboti tudi na zunaj podobni ljudem. Oni, ki jih izdelujejo, sploh nimajo namena dati robotom človeško obliko. Človek je sicer najpopolnejše živo bitje, vendar je pa podvržen raznim strastem in telesnim nedostatom, katerih robot sploh ne pozna. Robot je neobčutljiv in neumrjoč, on

se nikoli ne utruja

nima nobenih pretenzij, ne pozna ne verske, ne politične, ne spolne razlike in zato je v očeh modernega delodajalca ideal uslužbenec.



Gradašča

Ako stopimo sedaj h Gradašči ter pogledamo njeno strugo od kopalnice »Kolezija« proti Viču, vidimo, da se je izvršilo v dokaj kratkem času veliko delo, ki je pomembno tako iz tehničnih ozirov, kakor tudi napravi sedaj struga lep in pomirjujalen vtis za oko.

Baš zato se mnogi radi poslužujejo sprehoda od struge, ter tudi da se izognejo cestnemu prahu, ki ga tu ni. Ob Gradašči je zdaj vedno dovolj hvaljeznih sprehajalcev, ki se poslužujejo te bližnjice na Vič.

Če se ne motim, je projektirana ob Gradašči široka cesta, po kateri je dovoljena hoja. Vsaj nikler nisem zapazil napisu, ki bi to zabranjeval. Zabranjena je le hoja po obrežju in je to označeno z napisi.

Zadnji čas pa je ta cesta pri prvem višjem mostu zaprta in preprežena z bodečo žico. Samo par korakov, da bi bil človek po tej prijetni bližnjici na Viču, pa se mora radi te ovire obrniti in se vrniti od koder je prišel, ali pa mora napraviti velik ovinek.

Radi te ovire apeliram tem potom v imenu mnogih prizadetih sprehajalcev na pristojno mesto in to bo najbrže viška občina, da ukrene vse potrebno, da se ta cesta zopet odpre, oziroma da se namesti pred gostilno v Koleziji napis — cesta zaprta — prepovedan prehod — ali slično.

Sicer bi bilo bolj priporočljivo, da se cesta odpre, kajti s tem se bo sedaj v letnem času zelo povečal promet in z njim zaslužek viškim obrtnikom.

Sprehajalec.

Kakšen bodi trg pred glavnim kolodvorom

K tej razpravi v Vašem cenjenem listu št. 93, z dne 24. aprila 1929 naj slišijo medodajni krogi tudi glas iz občinstva, ki se glasi:

Odstranite prometne ovire!

Neposredni trg pred poslopjem glavnega kolodvora mora biti popolnoma prosta ploskev. Avtomobili, izvoški in drugi vozni morajo takoj, ko so izstopili potniki, ta prostor zapustiti in se umakniti, ako hočejo čakati na potnike, na kraj, ki je določen za to.

Izhod iz kolodvora, tudi na Masarykovi cesti, ne sme biti z ničemer zagrajen. Občinstvo mora imeti od izhoda popolnoma prost prehod čez Masarykovo cesto.

Zahodno od izhoda naj se določi prostor za prometna sredstva po sledečem redu: a) avtomobili hotela Union, Slon in drugih hotelov, in reprezentančni voz; b) avtotaksi; c) izvoški; d) avtomobili in vozovi zasebnih strank; e) električna železnica sme voziti samo do vhoda na postjo; f) postreški morajo imeti točno določen kraj, na katerem se mora vedno nahajati vsaj en postrešek.

Sedanji nered se mora takoj odpraviti. Za to je v prvi vrsti poklicana policijska direkcija, ki mora skrbeti za varnost ljudi in imetja na javnih cestah.

Hotelski avtobusi stoje večinoma med policijsko ekspozituro in glavnim vhodom na kolodvor ter zastavljajo s tem prost dohod prihajajočemu občinstvu.

Neposredno pred izhodom stoje avtotaksi in vozovi električne železnice tako,

da je izhod naravnost preko Masarykove ceste v Kolodvorsko ulico zabarikadiran. Izvoški stoje popolnoma v neredu, nekateri obrnjeni proti kolodvoru, to je proti severu, drugi so obrnjeni proti jugu, mnogi tudi proti vzhodu, torej na vse vetrove, kakor se kateremu zljubi. Vmes med temi vozovi stoje pa tudi tramvajski vagoni. Med to gnečo vozov se preriva občinstvo, kriče otroci in trobijo avtomobili.

Kdor še ni videl tega cirkusa, naravnost ob nedeljah med 20. in 21. uro na kolodvor in videl bo v tem času tudi pomniljivo razsvetljavo tako, da bo lahko vzkliznil: »Mi pa res znamo!«

Javno vprašanje

Uprava »Slovenskega Naroda« je nedavno v svrhu reklame delila po deželi v raznih krajih med občinstvo letake za naročitev »Slovenskega Naroda« — češ, časopis izide popoldan in ga večina podeželskih pošt prejme proti večeru. Marsikateri je bil te bonitete vesel in si je list naročil. Ko pa je začel prihajati list, se je v nekem kraju uprl poštni uradni stranki, ki je prišla po časopis in jo odslavil češ, če že prihajate po list zvečer, si morate plačati predal. Stranka je seveda odšla in prejela list z jutranjo pošto.

Vprašam javno in želim javnega odgovora:

»Ali ima poštno osobje na deželi pravico zahtevati od stranke, da plača poštne predal, če pride po prihodih popoldanskih pošte po časopis — naravno med uradnimi urami, in ali poštno osobje lahko odslavi stranko na tak način kot zgoraj opisani?«

Podeželan.

Radioprogram

Nedelja, 12. maja: 10.30: Oskrbovanje cvetlic, grmičevja in ostalega drevja, gosp. F. Katol; 11: Koncert Radio-orkestra; 13: Mladinska akademija s petjem in deklamacijami v dveh delih, katero poklanja sent-jakobska dekliška šola zlati slovenski mami; 16: Humoristično predavanje, pisatelj Milčinski; 16.30: Reproducirana glasba; 16.45: Koncert Radio-orkestra; 20: Večer korončic, izvajal godba Dravske divizije; 22: Casovna napoved in poročila.

Ponedeljek, 13. maja: 12.30: Reproducirana glasba; 13: Casovna napoved, reproducirana glasba; 13.30: Borzna poročila; 17: Koncert Radio-orkestra; 18.30: Češčina, g. Novak; 19: Francoščina, dr. Leben; 19.30: O organizaciji borbe proti raku, A. Založkar, ravnatelj ženske bolnice; 20: Nemška glasba, izvajal Radio-orkester; 22: Casovna napoved in poročila.

Torek, 14. maja: 12.30: Reproducirana glasba; 13: Casovna napoved, reproducirana glasba; 13.30: Borzna poročila; 17: Koncert Radio-orkestra; 18.30: Zur Gegenstands-theorie der Persönlichkeit, Znanstveno predavanje v nemškem jeziku, vseuč. prof. dr. Veber; 18: Zgodovina Slovencev, prof. Kranjec; 19: Nemščina, ga. dr. Piskernik; 19.30: Naše sosednje države: Geografski oris Duhnaja, dr. Bohinec; 20: Schwab: Kandidat, izvajajo člani nar. gled.; 21: Koncert Radio-orkestra; 22: Casovna napoved in poročila; 22.15: Prenos programa inozemskih postaj;

Sreda, 15. maja: Opoldanski program od pade; 17: Koncert Radio-orkestra; 18: Fr. Finžgar: Za kruhom — otroška igra, izvajajo gojenci Marjanšča; 18.30: Iz rastlinstva, ga. dr. Piskernik; 19: Srbohrvaščina, prof. Mazovec; 19.30: Zgodovina Slovencev, prof. Kranjec; 20: Koncert kvarteta Zika; 22: Casovna napoved, poročila.

umaknete močni luči lestence, ki vam jemlje vid, a namesto tega boste gledali moj obraz ali bolje rečeno mojo masko, ki vam ne bo nevarna. Sedite, ubogi dečko!

Armand Cambon se ni ganil z mesta.

— Nikakor ne, madame, — je odgovoril v zadregi, — nagel prehod iz teme v baimo razsvetljeno sobo ni vzrok moje zadrege in presenečenja. Vzrok ste vi sami, madame, vaša izredna lepota me je spravila v zadrego, in vendar... in vendar...

— No torej, zakaj ne sedete, dragi moj? — je vprašala lepota. — Zakaj ste pretrgali svoj poklon s tem zmerim »in vendar... in vendar...«?

— Prav kar sem se spomnil, da sem doživel danes zvečer najčudovitejšo pustolovščino svojega življenja. — je odgovoril Armand.

— Saj še niste posebno dolgo na svetu, mladi mož! A kaj se vam zdi tako čudno?

— To je maskerada od začetka do konca. — je odgovoril sin severa, ki se je bil končno obvladal.

— Aha, vam niso všeč črne maske, gospod! Toda, kako morete trditi, da je »do konca«? Mar ste prorok, da veste, kakšen bo konec? — je vprašala in se nasmehnila tako zapeljivo, da bi omehčala kamen, kaj šele možko srce.

— Ona, ki me je pripeljala sem, je bila maskirana, a ta, h kateri prihajam, je tudi maskirana. — je nadaljeval Cambon, da podpre svoje trditve.

Pristopite k „Vodnikovim družbi“

August Blanche:

31

Na valovih strasti

Roman

— Ha, ha!
— Ali se vam zdi to tako smešno?
— Tiše, gospod, tiše!
— Torej ne zadostuje, da sem slep... zahtevate še, naj bom tudi nem?

— Da, zdaj se bližava vratom.
— In skozi ta vrata prideva v sobo... torej je vse v redu.

Armand je slišal, kako je maskirana dama vtaknila ključ v ključavnico in kako so se vrata odprla.

— Zdjaj pa za menoj, — je zašepetala.

— Saj grem, — je odgovoril Armand tiho in se oprl na ročice, ki jo je spotoma že opetovano čutil drhteti, ne da bi vedel, kaj to pomeni.

Armand, ki je ves čas globoko sočustvoval z drhtečo damo, se ni mogel premagati, da bi ji hvalježno ne stisnil ročice, kajti bil je tudi sin juna. Njegovo dobro srce je bilo tudi poplačano, kajti zdela se mu je, da je obraz njegove spremljevalke pod masko začarel.

Kmalu sta prišla do drugih vrat. — Zdjaj sva na cilju, — je zašepetala maskirana dama. — Izvolite ostati tu, kjer vas pustim.

— Kaj me mislite zapustiti?

— Da, gospod, — je odgovorila z drhtečim glasom in Cambon je čutil, kako se ji trese ročica.

— In kaj me čaka? — je vprašal Armand.

— Samo to, da boste morali čakati, dokler vas ne pozovejo, da odložite robec, — je odgovorila.

— Ste prepričani, da se bo to zgodilo?

— Seveda. Lahko si boste odvezali oči.

— Kdo mi pa poreče to?

Potrpite, vse pride o pravem času. Pojdite torej, monsieur!

Tale »pojditorej, monsieur«, je res zvenel tako žalostno, da je postalo Cambonu neprijetno.

— Ta dama ni zakrila z masko samo obraza, — je pomislil, — marveč zakriva tudi čustvo, ki se ga ne more znebiti.

Za razmišljanje pa ni imel mnogo časa, kajti začutil je, kako sta se mu nogreznili obe nogi v mehko preprogo. Zadišalo je po rajskih vonjavah.

— Ne pozabite obdržati robec, dokler vam ne dovolijo odložit ga, — je dejala maskirana dama z glasom, ki se je po svoji brezbriznosti zelo razlikoval od glasu v kočiji in na vrtu.

Armand je slišal, kako odhaja in kako so se vrata odprla in zaprla. Potem je zavladala okrog njega grobna tišina.

Stal je nepremično, molče in z zavezanimi očmi na kraju, kamor ga je bila postavila maskirana dama. Še nihče mu ni rekel, da lahko odloži robec. Doklej bo moral stati tu?

IX.

S severa na jug.
Nepremična stoji z zavezanimi očmi je bila zelo mučna za mladega moža, a močni parfumi in vročina mu je poglala kri v glavo.

Zato se je hotel že obrniti k neznanemu božanstvu tega kraja in ga za-

prostiti, naj mu vrne vid, ko je spregovoril v neposredni bližini nežen ženski glas:

— Pravi vitez ste, mladi mož. Ne poznate dame in vendar slepo izpolnjujete njena povelja. Dovolj je bilo že izkušnji in zato vam dovolim odvezati si oči.

Armand se je hitro poslužil velikodušnega dovoljenja. Parfumi, vročina in robec na očeh so ga bili sicer omamili, toda to ni bilo nič v primeri z opojnim presenečenjem, ki je čakalo njegove izbuljene oči.

Stal je sredi orijentalnega razkošja. Toda vsa zrcala, lestenci, svilene tapete sten in krasne preproge je zasenčila slika, ki jo je imel tik pred seboj.

Pred njim, komaj dva komolca daleč, je stal nizek, toda zelo širok kanape, pokrit s škrlatno preprogo, posuto z drobnimi vpletanimi zlatimi rožicami. Na mehkih baržunastih blazinah je počivala očarljiva postava mlade žene v krasni, prozorni obleki. Njena razgaljena prsa so bila tako bujna in vrtalo čudovito bel, da je pretela celo hladnokrvnemu sinu severa nevarnost, da se spozabi.

Lepotica je imela glavo ovito s svileno ruto v obliki turbana, pod katerim so se skrivali bujni kodri. Zdelo se je, da zakriva svoje lase, ker je že itak dovolj privlačna in zapeljiva. Zakrivala pa ni samo las, marveč tudi oči, nos in gornji del obraza z masko iz črnega svileneke aksamita. Tako se je mogel radovedni pogled naslanjati samo nad čelom, usti in brado. Toda lahko je bil zadovoljen s tem, kar je videl, kajti vsak teh vidnih delov bi že sam za-



Čisto ročno milo Albus čuva nožno kožo.

Ročno milo Albus opere kožo temeljito. Blaga pena prodre v najdobješe luknjice in odpravi vsako nesnago. Ne draži kože in ji ne škoduje. Ročno milo Albus je vrlo blago, napravljeno je iz čistih, svežih masel in nima jedkih sestavin. Ročno milo Albus je ceno, izdatno in odlično. Zato ga vsi zahtevajo.

Ročno milo Albus
Proizvajal: tvornica mila Albus, d. d. Novi Sad.

Albus — ročno milo se dobiva po vseh trgovinah.

14-1 Priporočamo Vam

PUCH KOLESA

ki so vedno najboljša!

Dobe se po solidni ceni, tudi na obroke le pri trvdki

IGN. VOK

LJUBLJANA - NOVO MESTO

1000 DINARJEV

KURJIH OČES



Vam plačam, ako Vaših bradavic rožene kože, izrastlin **NIHOLSAM** ne odstrani v treh dneh brez bolečin, zanesljivo in brez nevarnosti ter brez noža. Zdravniško priporočilo. Dr. Cyrakus na Dunaju piše: »Sem z R. sado-vojen, pošljite le 24 lončkov, ki jih porabim pri svojih pacientih.« Cena z garancijskim pismom Din 9.—, 3 lončki Din 18.—, 6 lončkov Din 32.—
Dr. Nic. KEMENY, Košice
POSTFAK 1204 - Čelakovice

Najboljši češki blagovi

Zajamčeno čistovollene moške in damske blagove — zadnjih novosti —

za pomladno in letno sezijo razpošilja najbolj renomirana ZALOGA TVORNICE SUKNA SIEGEL - IMHOF, — BRNO Palackého tř. 12, Češkoslovaška

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najboljše izvršitev vseh naročil. — Na zahtev vzorci zastav. In poštne prosto



>Mali oglasi<

Vseka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglaš 50 par.

Pesek za zidavo

prima, najboljši beton, izdelovanje cementne opeke dobavlja po najnižji brezkonkurenčni ceni trvdka Mihael Omahen, Višnja gora. 741

V aranžiranje

in prevleke sten prevzame vse sejemse razstavne prostore. Cenljene ponudbe pod »Perfektan aranžer za vse stroke« na upravo »Slov. Naroda«. 937

Z najboljšim uspehom

se nad 23 let uporablja Larcus kapsule za ozdravljenje spolnih bolezni (triper, belo kapanje). V vsaki lekarni puščica Din 25.—, S pošto pošlje lekarna Blum, Subotica. 29-1

Dražba lova

občine Dolenji Logatec se bo vršila dne 22. maja 1929 ob 8. uri v uradu sreskega poglavarja v Logatcu. Pogoji so tamkaj na vpogled med uradnimi urami. 935

Samo v gostilni na Mestnem trgu

»Pod Skalco«

se toči pristno rdeče vino šez ukoo ter mnogo drugih pristnih vin a Din 10. Abonenti izbora celodnevna hrana Din 12. 892

Velika miza

naprodel. Cankarjevo nabrežje 3/11. 981

Tih družabnik(ca)

a 75.000—100.000 Din se sprejme v trgovino s mešanim blagom, vključba na prvo mesto. — Samo resne ponudbe na upravo tega lista. Anonimno ne odgovorjamo. 973

Želodčno tinkturo

prekrušeno, proti zapirju in drugim težkočam želodca priporoča dr. O. Piccolli, lekarar v Ljubljani. 102/7

Frizerske obrti

se želi učiti 14 letna deklica. Nastop takoj ali pozneje. Pojasnila daje M. Jereb, Sodražica. 991

Korespondent

slov. in nemškega jezika, zmožen stenografije, strojepisa, knjigovodstva (bilancist) ter vseh drugih pisarniških del, išče službo v hotelu ali drugem podjetju na letovišču za časa sežije ali stalno. Nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Večletna praksa«/977.

Dvodružinsko hišo

(novo) s lepim vrtom v Stožicah se vsled smrti staršev zelo ugodno proda. Vodovod v hiši. Resni kupci dobe naslov v upravi »Slov. Naroda«. 978

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri **A. M. Zorman** Ljubljana, Stari trg 32

Fino oblekco

za 9 letnega fantka, skoro novo, proda hišnik v Pražakovi 15. 996

2 bolničarki

eno za kirurški, drugo za notranji oddelk, sprejememo. Plača 400 Din mesečno in vsa oskrba. Javiyo naj se samo pridne, pošlene in dobrosečne osebe na naslov: Anica Klampfer, Niš, Niški sanatorijum. 995

Električni motor

dobro ohranjen, 2—3 HP, za vrtilni tok, 220 V, kupim. — Ponudbe na naslov: Janez Bogataj, Gorenja vas št. 16. 995

Brivski pomočnik

perfektan, bubš-tucer in frizerka-manikerka event. zmožna vodne ondulacije, se sprejmeta proti visoki plači. Peter Ursulescu, Murska Sobota. 994

Lokal

v bližini glavnega kolodvora se odda. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Lokal«/1003.

Osební avto

»Daimler«, popolnoma v dobrem stanju, 22—27 k. s., temno-zeleno pleskan, skoro nove pnevmatike, 1 rezervno kolo, 4—6 sedežni, težak 980 kg, rabi zelo malo benolna, razsvetljava na karbid, takša plačana, se za 18.000 Din takoj proda. Voz se lahko ogleda v Mojstrani ali na Jesenicah in je pripraven za gg. potnike ali na deželi za avtomotakso. — Vprašanja na ravnatelja Mihaela Rozman-a, Molistrana, Gorenjsko. 997

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Ribje olje

sveže, najfinišje, norveško, le lekarar dr. O. Piccollija v Ljubljani, se priporoča blešim. stabilnim reobam 257

Strojepisni pouk

učna ura 4 Din. Večerni in dnevni tečaj za začetnike in izveščence. Christov učni zavod, Domobranska cesta 7. I. 918

Klavirji,

pianini Bösendorfer, Höpzi & Heitzmann, Förster, Stingl so nesporno najboljši Dobite jih za najmanjše obroke le pri trvdki **Alfonz Breznik** Ljubljana, Mestni trg 3.

ŠIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. — 15-letna garancija. — Vezanje se poučuje pri nakupu brezplačno. PISALNI STROJI »ADLER« — KOLESA iz prvih tovar »Dürkopp«, »Stryke«, — PLETILNI STROJI vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke. — Ceniki franko in zastoni.

VAN JAX i SIN, LJUBLJANA, Gosposvetska 2

Najboljše kupite nogavice,

rokavice, bombaž, flor, svilo, MAJCE, žemperje, vestje, ŽEPNE ROBCE, kravate, srajce, veznine, gumbe, D. M. C. prejica, ROČNE TORBICE, aktovke, palice, DEŽNIKE, ŠPORTNE in toaletne potrebščine.

Josip Petelinc - Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Telefon 2913.

Za pomladanske obleke

modno blago za dame in gospode v največji izbiri in najceneje

pri trvdki NOVAK - Ljubljana KONGRESNI TRG 15

Radi pomanjkanja izlozb je blago razstavljeno na ogled — brez obveznosti nakupa — v trgovini. Obiščite nas, oglejte si zalogo in prepričajte se o ugodnosti nakupa. 51-1



D. M.C.

znamvanec, perli - prejica Moulmié, krpanec C. M. S. in »Arae, kvačkanec, kronsko, gulliver in Lord svilo razne čipke, zobčke, veznine, trakove, gumbe in zaponke za plašče, lišp, bisernice, za moške obleke, zapadne, ovratne, lastiko široko in ozko, vezalke priporoča po najnižjih cenah

Osvald DOBEIC, Ljubljana Pred škofijo št. 15

Velika zaloga in izbira dišečega mila.

I. Stjepušin

LJUBLJANA, Jankova 57 priporoča najboljša tambure, tice, škala, partiture i ostale potrebščine za vsa glasbala. — Odličovna in pariskoj izlozbi Cjaniel Franko.

Kam — kam v nedeljo

12. 5. 1929? Vsi v Večve na vrtu veselico gostilne Gusti Kuharja, kjer bo godba in ples na prostem. Vstopnine prosto. Različne dobre kapijice, gorika in mrzla jedila! Avtobusna zveza iz Marjinega trga do Večve vsako uro! V slučaju slabega vremena se preloži na drugo nedeljo! Vljudo vabi gostilničar! 992



Zajamčen uspeh!

Lepo trdne

bujne prsi

dobe starejše dame, tudi mlade deklice pri rabi »Kreme za pral Ideal«. Za vsako starost hitro, zanesljiv uspeh. Zadoštuje navadno vtrenje in je učinkovit opaziti že po prvi uporabi. »Ideal« je najboljši za razvoj, utrjevanje ter obnovo prsi. Mnogo zahvalnic. Cena 16 Din, 3 lončki 34 Din, 6 lončkov 55 Din.

Dr. Nikola Kemény
Košice, Postf. 12/L 11 Č S R 81

KUPIM

dve hiši v mestu od 100.000—300.000 Din

PRODAM

dve dobro vpeljani gostilni in špecerijsko trgovino, eventualno dam tudi v najem.

Poizve se v Spodnji Šiški, Kobaridska cesta štev. 4.

REVMATIZEM.

Zahvalnica.

G. dr. I. Rahlejev, Beograd, Sarajevska 70.

Pred dvema dnevnima sem dobil od Vas steklenico RADIO-BALSAMIKA, ki sem jo takoj začel porabljati. Spoznal sem takol, da je lek vrlo uspešen, ker se vsak dan čim bolj zdravejšega. Zatorej prosim, da mi pošljete še tri steklenice Radio-Balsamika. Resnično vidim, da je ta lek jako koristen in uspešen. Nisem se še več nadejal, da se mi povrne moje staro zdravje, pa sem, hvala Bogu, nenadejano ozdravel. Zahvaljujoč se, Vas pozdravljam

Okraj - Knin.

JOSIP KNEZEVIC.

Lek RADIO BALSAMIKA izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij Radio Balsamika dr. I. Rahlejev, Beograd, Sarajevska 70. Dobiva se po vseh lekarnah.

Doživetja kralja Debeluha in sinka Debelinka



V največji in najlepši votlini je stanoval kralj-vladar Golega griča. Kraljica je bila že davno umrla in kralj je imel samo še sinka Debelinka. Vsak večer je moral Debelinko sedeti očetu na kolenih, da mu je ta pripovedoval istorije iz starih, debelih pritlikavskih knjig.

Knjiga s 120 zanimivimi risbami. Najprijetnejše kratkočasenje za naše malčke, a tudi za odrasle.

Knjiga stane 12 Din, po pošti 13 Din.

Dobi se v Oglasnem oddelku »Jutra«, Prešernova ulica 4, ter pri podružnicah »Jutra« v Mariboru in Celju.



Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopiju)

Ohrstevanja vlog, nakup in prodaja vsako vrstnih vrednostnih papirjev, davis in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menio ter nakasila v tu- in inozemstvo safe - deposits itd. itd. itd.

Brajojke: Kredit, Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2348 Interurban 2706 2806 37-1

JUTRI OTVORITEV HOTELA „BELLEVUE“



Cenjenemu občinstvu naznanjam, da otvorim jutri v nedeljo 12. maja hotel „BELLEVUE“, ki je na novo opremljen in popolnoma restavriran. Vodi ga bom osebno in jamčim za prvo-vrstno kuhinjo. Dobra domača hrana, izbrana in pristna štajerska, dolenska in dalmatinska vina! Dopoldanski in popoldanski koncert ob nedeljah in praznikih ter ob sredah in sobotah popoldne.

987

Priporoča se **PERO ŠTERK**, hotelir in restavrater



PREČI TAJTE!

BINKOŠTNA VELEPRODAJA

22. APRIL J. GROBELNIK 15. MAJ
LJUBLJANA - MESTNI TRG 22 - LJUBLJANA

Vam nudi dobro blago po sledečih cenah:

Kamgarn	Sportni ševiot	Couvercoat
po Din 89	po Din 52	po Din 85
" " 99	" " 60	" " 110
" " 109	" " 72	" " 135
" " 130	" " 85	" " 150
" " 150	" " 98	" " 180
" " 180	" " 120	" " 220
" " 199	" " 155	

Angleški štof od 260 do 350 najfin. kvalitete

Damsko volno:	Svile:	Pralno blago:
Popelin po Din 45	Umetna po Din 24	Molinos po Din 780
Kasha " " 75	Rožaste " " 27	Belo blago " " 790
Modno " " 80	Tkane " " 38	Tiskovine " " 90
la plašče " " 120	Foulard " " 75	Cefirji " " 100
Rips " " 150	Crepp de Chine	Oxfordi " " 120
Couvercoat " " 160	enobarvni in	Kloth " " 170
	rožasti od Din 110	
	naprej	

Svilene rute
od 48 do 105 Din

Preproge - Pre-
posteljniki

ZASTORI IN ZEPNI ROBCI

Razen tega pa popolnoma zastoni pri nakupu volnenega blaga
do 400 Din — 6 robcev; do 1000 Din — ostanek za otroško obleko
pri večjem nakupu pa po dogovoru do 10% vrednosti!

Oglejte si!

Prepričajte se!

KOLESA

877

GRAMOFONI



DÜRKOPP IN DRUGIH
najboljših svetovnih znamk.

ŠIVALNI STROJI



DÜRKOPP, MINERVA
najboljši v materialu in najlepši
opremi.



COLUMBIA, ODEON
in drugih najpopolnejših trdk

Ako se hočete veseliti spomladi, ob-
iščite mojo trgovino, kjer boste gotovo
našli marsikaj v Vaše razvedrilo. Velika
zaloga vseh v to stroko spadajočih
delov po najnižjih cenah.

Prodaja se tudi na obroke !!!
Priporoča se
„TEHNIK“ JOSIP BANJAL, Ljubljana
Ljubljanski dvor, Pražakova 19

Stoewer

srednji pisalni stroj za potovanje in pisar-
no, konstrukcija in material prvovrstna.
Plačilne dlačice.

End. Baranja, Ljubljana, Šelenburškova ulica šte. 6

Telefon Mar. 2980

Makulturni papir

kg à Din 40

prodaja uprava "Slov. Naroda"

LEONARD TREPPO

ujedinjene opekarne d. d. v Karlovcu

dobavlja iz svojih najmoderneje urejenih tvornic

zidno in strešno opeko

v najboljši kvaliteti ter po najugodnejših cenah.

Zahtevajte ponudbo!



Zanesljiv pripomoček za rast
las je francoska pomada MICHEL

M. C. M.

odobrena od inozemskega drž. kemijskega laboratorija HLBr. 501
in od inozemskih državnih profesorjev in kemikov, se smatra za
prvi in siguran lek za rast las. Pomada Michel ustavi izpadanje in
sivenje las, odstranjuje vse vzroke, zaradi katerih lasje izpadajo in
sive. Po povzetju pošlje poštne prosto Michel, Vasina 8, Beo-
grad. Prodaja lekarna Delini, Knez Mihajlova 1.

POZOR!

Prosimo vsakega odjemalca, da nas pri naročilu obvesti, koliko
je star, kako mu lasje izpadajo ali so izpadali, ali ima prihljal ali
drobne, šibke lasje itd. s tem, da napiše, koliko posoda da želi ali
da mu mi pošljemo po njegovem obolenem lasišču. Doze so po Din
115, 150, 185 ter največja in najmočnejša 290 Din. Vse doze so
razvrščene v majhne, večje in največje po razmerju obolenega lasišča,
povsod pa je priloženo garancijsko pismo.

Arandjelovac, 11. III. 1929.

Pomada „MICHEL“
Vasina ul. br. 8, Beograd.

Vaš lek, pomada Michel, ki sem jo naročil pri Vas proti izpa-
danju las, sem dobil po povzetju na tukajšnji pošti in sem ga vpo-
rabil. Po 32 dneh porabe je lek vse moje izpadle lasje povrnil in
tako so mi zrastle novi gosti prirodnimi moji lasje. Zato se Vam
zahvaljujem. Lepa Vam hvala na Vašem leku, ker sem doslej zmetel
mnogo denarja za razne kozmetike, pa nisem imel nobenega uspeha,
a z Vašim lekom sem rešil svoj okras.

S posebnim spoštovanjem

Zivojin J. Švabić, Bukovik.

GRITZNER, ADLER in KAYSER



šivalni stroji
ter kolesa so
najboljša v ma-
terijalu. Lepe
opreme, ugodni
plačili, pogon
istotam švicarsk
pletalni stro-
„DUBIED“
pri edino

Josip Petelinc, Ljubljana

na vodil, poleg Prešernovega spomenika

Za

airmance

srebrne žepne ure Din 250.—
nikelnaste žepne ure > 48.—
srebrne ovratne ve-
rižice z obeskom > 30.—
14 kar. zlate ovratne
veržice z obeskom > 160.—
14 kar. zlate zapest-
ne ure na traku > 350.—
Precizne žepne ure,
„Schaffhausen“,
„Omega“, zlatnina,
briljanti v veliki
izbiri, budilke (we-
kerce) > 60.—

IVAN PAKIZ

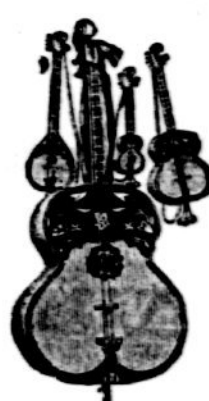
Ljubljana, Pred Škofijo št. 15

Čevlje

v kemično barvanje spreje-
ma tvrdka M. TREBAR.
Ljubljana, Sv. Petra c. 6.
Najboljše barve za barvanje čev-
ljev znamke „Wilbra“ in „Renold“
vedno v zalogi. 46/L



predavaja, čisti in osvežu-
je kri, izboljša slabo preba-
vo, slabotno delovanje čre-
vesa, napihovanje, obole-
nje mokraćne kisline, jeter,
žolca in žolčnih kamen.
Vzpodbija apetit in izbor-
no učinkuje pri arterioskler-
ozih. — „PLANINKA“ čaj
je pristen v plombaranih
paketih po Din 20.— s na-
pisom proizvajalca:
LEKARNA BAROVEC.
Ljubljana, Kongresni trg
Dobri se v vseh lekarnah



NAJBOLJŠE TAMBURICE
Markaševga in sremskega sistema izdeluje in
razpošilja ob ianstvu

stara hrv. tvornica tamburic

Stjepan M. Gilg

Sisak 610

Kačićeva ulica 174 (Hrvatska)

Cenovnik tamburic pošljem na zahtevo (zast.)
Odklikovan z dvema zlatima kolia nama.



Dvokolesa najboljših svetovnih
znamk v veliki izbiri zelo pce-
ni. Najnovejši modeli otroških vo-
zičkov, od preprostega do najli-
nejšega, in igrači vozički v za-
logi. Več znamk šivalnih strojev
najnovejših modelov, deli in
pnevmatika. Ceniti franko. Pro-
daja na obroke.



„TRIBUNA“ F. B. L. tovarna dvokoles in
otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovsk. c. 4.



različnega platna in šifonov iz domačih tovarn, kakor tudi svetovno
znane znamke „Schroll“

A. & E. SKABERNE - LJUBLJANA

MESTNI TRG šte. 10

Ugodne cene!

Na željo vzorci!